

KERKBEHEER

In deze uitgave:

- Impressie van de hoofdbestuursvergadering van 27 september 2014
- Nieuws uit de provinciale afdelingen van Noord-Brabant en Limburg die o.a. over ANBI-ontwikkelingen spraken
- Tweede deel verslag Kerkbalans 2014 van de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving
- Mr. Mathijs van Seventer sprak op classicale vergadering Hilversum over "Geldwerving is gemeentebouw"

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

De Leeuwenbergh Utrecht (boven) en de Rank Nieuwegein

nieuwe inbouw Zuiderkerk Enkhuizen

van hoogevest architecten

Bureau voor
Architectuur en
Restauratie

Bureau voor
Consultancy

Bureau voor
Architectuurhistorie
Kariatiden

www.vanhoogevest.nl
volg ons op

Joriskerk Amersfoort

Bouwen tussen heden en verleden

Voorstraat 7 Postbus 3 4233 ZG Ameide Telefoon (0183) 60 66 00 Fax (0183) 60 26 67

Koninklijke Woudenberg is in het bezit van het certificaat Erkend Restauratie Bouwbedrijf

Kerkgeluidstechniek op z'n best!

de techniek als hulpmiddel, ook in uw kerk

De kerkgeluidstechniek schrijdt voort ... met rasse schreden! Dialoog Church Sound is als specialist op kerkgeluidstechniek niet achtergebleven en heeft met meer dan 1800 kerken in Nederland een groot werkgebied. Met gebruikmaking van de nieuwste digitale techniek en zijn zowel grote galmrijke als kleinere kerken inmiddels voorzien van kerkgeluidsystem en die zorgen voor een uitstekende spraakverstaanbaarheid en dat tegen budgettair verantwoorde aanschafprijzen.

Kennis is van
geen waarde ...

tenzij je deze in
praktijk brengt!

Dialoog Church Sound

Bolognalaan 6

5632 RL Eindhoven

www.cantorsound.nl

040 - 24 20 840

info@cantorsound.nl

Optimaal sparen? SKG!

Gemeenten en kerken die behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland kunnen bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer sparen, lenen en hun betalingsverkeer regelen. Bovendien biedt SKG Online u de mogelijkheid digitaal betalingen te verrichten. SKG werkt zonder winst oogmerk. Met gunstige rentepercentages en lage kosten voor betalingsverkeer.

Want ons motto is: *Geld van de kerk voor de kerk!*

www.skggouda.nl

KERKBEHEER

Colofon

Dagelijks bestuur VKB

Mr. P.A. de Lange, Piershil, voorzitter
 Drs. C. de Raadt, Bodegraven, vice-voorzitter
 W.G. Roseboom, Nieuwegein, secretaris
 Drs. H. van der Wal, Heino, 2e secretaris
 Ing. D.J. van Cuilenburg AA/MA, Leiden, penningmeester,
 Drs. H. van der Burg, Bedum, 2e penningmeester
 mevr. E.J. Steensma-Dijk, Hoofddorp, lid
 Prof. ir. M.J.L. Tiernego, Breda, lid
 Ir. B.P. de Wit RTD, Sprang-Capelle, lid.

Ereleden

D.G. Bijl, Th.L. van Hazel en
 drs. G. van Soest

Redactie

W.G. Roseboom, voorzitter, J.C. Riemersma,
 H.L. Roth en R.M. Belder, eindredacteur

Centraal Bureau

Nicolaas Maessingel 271D,
 3311 KS Dordrecht
 E-mail: info@kerkrentmeester.nl;
 Tel. 078 - 639 36 66, fax. 078 - 631 59 49
 Website: www.kerkrentmeester.nl

Postadres administratie en redactie

Postbus 176, 3300 AD Dordrecht

Abonnementen

Abonnementsprijs per jaar voor leden van de VKB: 1 t/m 5 abonnementen € 24,- per abonnement; 6 t/m 10 abonnementen € 22,- per abonnement en 11 en meer abonnementen € 20,- per abonnement. Abonnementsprijs voor niet-leden € 27,- per abonnement. Deze prijzen zijn exclusief 6 pct. BTW. ISSN 1568-8712

Vormgeving

Grafisch Bureau DUS BV, Rotterdam

Druk

Roto Smeets Grafiservices

Oplage

7.000 ex.
 © november 2014

Foto omslag

Hervormde kerk te Cadzand

INHOUD

Kerkenwerk is mensenwerk	325
Actualiteiten uit het hoofdbestuur	327
Kansen voor de kerk die het moeilijk heeft	329
Agenda voor kerkrentmeesters	331
Duurzaam beheer in Naarden	332
Kerk IJzendijke 400 jaar	333
Kerncijfers deelnemers Kerkbalans 2014	334
Kerk IJzendijke 400 jaar	334
Veiling voor onderhoud hervormde kerk Numansdorp	335
Op één locatie kerk houden in Goes	335
Met Kerkbalans het jaar rond	335
Nieuws uit de provincies	336
De orgelbank	338
Voorlichtingsboekje "Ruimte"	338
Voorlopige resultaten Kerkbalans 2014	339
RCE: verdeling budget instandhoudingssubsidie 2014	340
Bevingen veroorzaken 24 'gekneusde' kerken	340
Restauratie kerkorgel Heesselt	341
Protestantse gemeente Delft gevormd	342
Benefietconcertserie Lutherse kerk Delft	342
Ruim € 1,3 miljoen voor restauratie Duitse kerken	342
Geldwerving is gemeenteopbouw	343
Congres "Kerk en Staat in transitie"	344
40 Jaar Stichting Oude Gelderse Kerken	345
Hervormd Giessenburg krijgt nieuw kerkelijk centrum	345
Digitaal onderzoek over toekomst kerkgebouwen in Zeeland	346
Kent u de procedure bij ruiming van graven?	347
Werkkostenregeling verandert per 1 januari 2015	348
Kerken richten Overijssels platform op	348
Unieke video Nieuwe Kerk Delft	348
Werken met vrijwilligers	349
Plaatselijke gemeenten krijgen geld terug	350
Onderscheidingen van de VKB	351
Insignes van de Protestantse Kerk in Nederland	352

Voorzitterskolom

Mr. Peter A. de Lange

Kerkenwerk is mensenwerk

Kunnen we dat niet aan vrijwilligers overlaten? Vrijwilligerswerk staat prominent op de agenda van politiek en beleid. Ook in de kerk wordt steeds vaker gekeken naar mogelijkheden om vrijwilligers in te schakelen voor taken die voorheen door betaalde medewerkers werden gedaan.

Dat is overigens maar één bepaald aspect, want de kerk is van oudsher een typische vrijwilligersorganisatie, met inzet van veel leden van de eigen gemeente.

Recent onderzoek (met het oog op de grote veranderingen in de zorg) laat zien dat er nog weinig bekend is of we inderdaad grote delen van zorg en welzijn aan vrijwilligers kunnen overlaten. In welke mate kan dat en onder welke voorwaarden? Er zijn natuurlijk grote verschillen tussen: a) vrijwillige verantwoordelijkheid, waarbij vrijwilligers zelf alles moeten organiseren; b) gedeelde verantwoordelijkheid, waarbij vrijwilligers nog kunnen terugvallen op professionals en c) besteding van professionele verantwoordelijkheid. De laatste categorie lijkt voor de kerk niet zo relevant in het kader van vrijwilligerswerk, maar biedt wel de meeste mogelijkheden voor de inzet van de zogenoemde kwetsbare vrijwilligers. Mensen die zich graag willen inzetten voor bijvoorbeeld de kerkelijke gemeente, maar onvoldoende capaciteiten hebben om zelfstandig te kunnen functioneren, of bepaalde verantwoordelijkheden niet kunnen of willen dragen.

Door de verschuiving van gedeelde verantwoordelijkheid naar zelfstandige verantwoordelijkheid (denk aan een betaalde koster met hulp van vrijwilligers die vervangen wordt door een team van uitsluitend vrijwilligers) komt de lat een stuk hoger te liggen. Vrijwilligers moeten dan aan hoge eisen voldoen. Ze moeten onder meer ervaring met de vereiste taken hebben en bovendien veel tijd. In een dergelijke constructie is er ook een grotere kans op escalatie van conflicten en kunnen vrijwilligers afhaken door te grote verantwoordelijkheid. Vrijwilligerswerk kent zo de nodige voetangels en klemmen.

Tijdens het VKB-congres in april heeft ds. Ron van der Spoel een inleiding gehouden specifiek over het motiveren van mensen in het kerkelijke gemeentewerk. Vanuit zijn praktijkervaring kon hij de aanwezigen een aantal lessen meegeven. Zaken die in de praktijk beproefd zijn.

Ten eerste moeten mensen weten wat hun werk toe-

voegt aan het geheel. Hoe mondig en zelfstandig veel gemeenteleden ook zijn, iedereen heeft behoefte aan een heldere visie en richting. Richting krijgt ook vorm in een heldere taakomschrijving. Een duidelijk taakomschrijving laat zien hoe dit onderdeel bijdraagt aan het geheel en wat de kaders zijn van de specifieke eigen taak.

Ten tweede is van belang dat er voldoende ruimte wordt gegeven aan de vrijwilliger. Iemand moet een zeker eigenaar-gevoel hebben. Dat vraagt wel om gaven en roeping. Niet iedereen kan dus worden ingezet voor alle taken, zoals hierboven al aan de orde kwam. Het vraagt om gemotiveerde betrokkenheid. Je kunt niet zomaar starten met het vrijwilligerswerk en er ook niet zomaar weer mee stoppen. Het vraagt vaak ook om tijd voor overleg en training.

Tot slot is er nog die ene gouden regel voor omgaan met vrijwilligers: Geef ze echte aandacht! Als mensen zich gezien en gehoord weten, blijven ze gemotiveerd aan het werk. Met vrijwilligers hebben we goud in handen, zorg dat het goud blijft blinken!

U kunt over de inleiding van ds. Ron van der Spoel uitgebreid lezen in Kerkbeheer van juni van dit jaar.

Kortom, vrijwilligerswerk biedt grote kansen voor de gemeente, maar vraagt wel om een goede organisatorische opzet en begeleiding.

VELLEMA TORENUURWERKEN

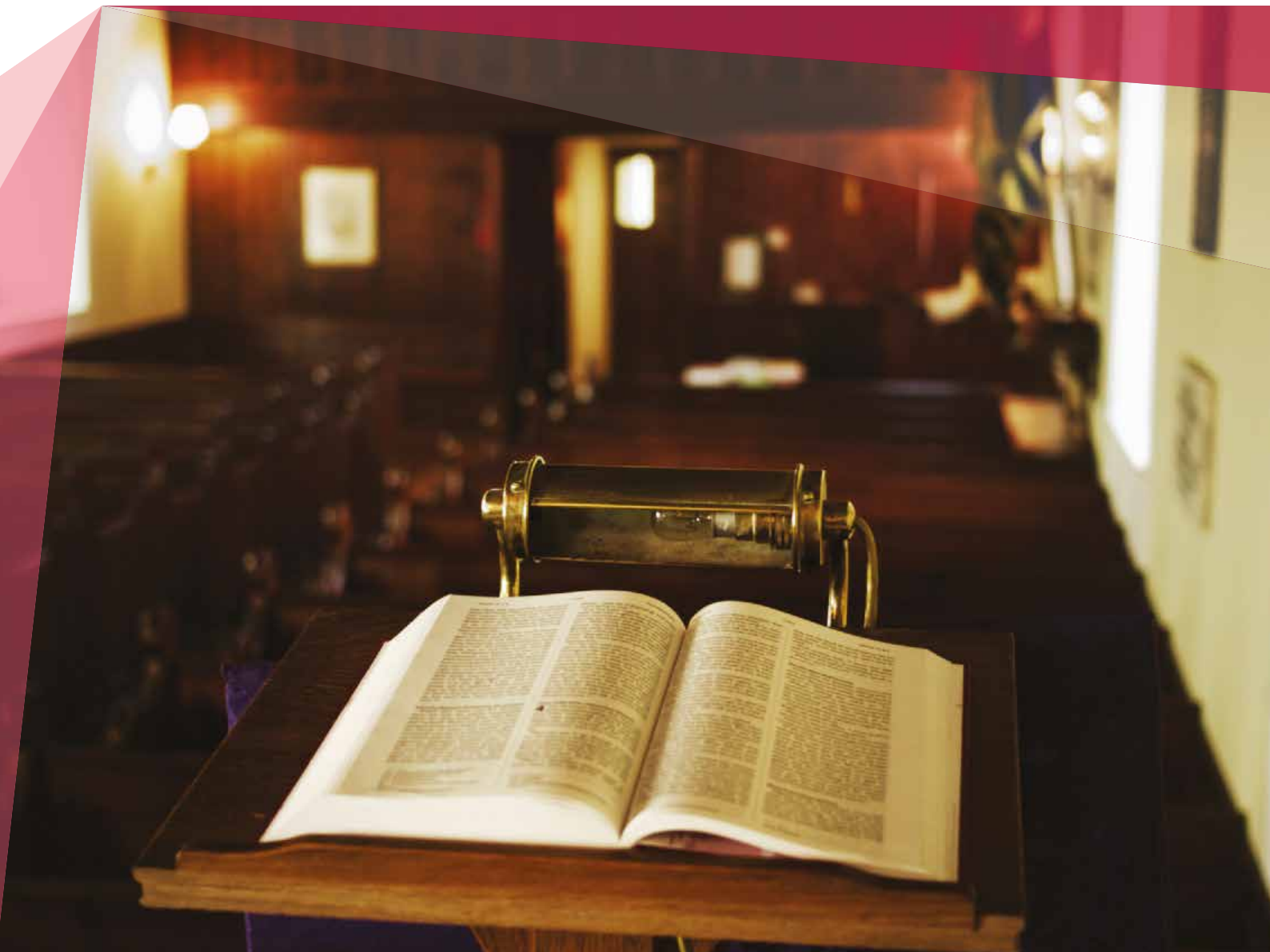
Vellema Torenuurwerken is al meer dan zestig jaar gespecialiseerd in reparatie, restauratie en periodiek onderhoud van (monumentale) torenuurwerken en klokken. Vellema combineert kennis en respect voor historische- en monumentale waarde met de vele mogelijkheden van toepassing van eigentijdse (automatiserings)technieken.

Kijk op onze website voor meer informatie of bel ons voor een vrijblijvende afspraak: **0518 43 22 99**.

VELLEMA
TORENUURWERKEN

VELLEMA. PASSIE VOOR MENS EN TECHNIEK.

VELLEMA TORENUURWERKEN - GRIENEDYK 48 - HALLUM - WWW.VELLEMA.NL

De VKB biedt in samenwerking met Marsh en Mercer een breed assortiment aan verzekeringen. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schaden melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen:

Marsh:

- bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- brandverzekering
- fraude- en berovingverzekering
- wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- rechtsbijstandverzekering
- werkgeversaansprakelijkheid

Mercer:

- groepsreis/ongevallenverzekering
- ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- persoonlijke ongevallenverzekering
- vervangingsverzekering predikanten
- verzuimverzekering
- WGA-gatverzekering
- WGA-ERD verzekering
- zorgverzekering

Uw contactpersoonPieter Stoeltie | T: 020 - 54 17 539 | E: info.vkb@mmc.com**Uw contactpersoon**Sai Fong Lam | T: 010 - 40 60 962 | E: info.vkb@mmc.com

Actualiteiten uit het hoofdbestuur

Willem G. Roseboom

Zaterdag 27 september jl. was het hoofdbestuur in "De Aker" te Putten in vergadering bijeen. Diverse zaken kwamen daarbij aan de orde waarmee de VKB in het belang van haar leden en de Kerk bezig is. Hieronder volgt een impressie van deze bijeenkomst. De vergadering staat onder leiding van de voorzitter van de VKB, de heer mr. Peter A. de Lange die de vergadering begint met het lezen van een passage uit 2 Corinthhe 4 waarna hij voorgaat in gebed.

Vervolgens wijst de voorzitter op de vorderingen die gemaakt worden met betrekking tot de planvorming in samenhang met de realisering van deze plannen. Hij roept de portefeuillehouders (Gebouwen, Mensen, Geld en Organisatie) op om in de decembervergadering met concrete rapportages over de stand van zaken betreffende de beleidsprioriteiten te komen om die vervolgens in concrete afspraken om te zetten. Ook de bestuurders van de provinciale afdelingen verzoekt hij op een soortgelijke wijze te gaan opereren. Opgemerkt wordt dat de VKB uitsluitend die zaken moet doen die een meerwaarde voor de leden van de VKB hebben. Er zullen daarom duidelijke keuzes moeten worden gemaakt.

Mensen

Een punt van grote zorg is het grote aantal vacatures dat tussen nu en 2016 in het hoofdbestuur te verwachten is. Na gesprekken met oud-leden van het hoofdbestuur, is er nu een lijst van bestuurskandidaten die de komende tijd benaderd zullen worden. Een commissie bestaande uit de heren drs. C. de Raadt, ir. B.P. de Wit en D. de Vries AA gaat hiermee aan de slag.

In het kader van de toerusting van de afdelingsbesturen zal mr. A. Rigters tijdens de bijeenkomst van het hoofdbestuur en de provinciale afdelingen op 1 november a.s. een lezing houden over die kerkordewijzigingen die voor de gemeenten en het werkveld van de VKB van belang zijn. Omdat vrijwilligers in gemeenten steeds meer het werk van beroepskrachten uitoefenen, is gebleken dat er behoefte is om gemeenten hierop beter voor te bereiden. Verder zal mev. L. Struik-Bikker, die tijdens het VKB-congres een workshop "Werken met vrijwilligers" verzorgde, worden gevraagd op het congres in 2015 in een verdere verdiepingsslag in te gaan op de manier waarop vrijwilligers betaald werk van professionals overnemen en de impact die dat in de praktijk heeft, zowel praktisch als bestuurlijk.

Omdat er plannen zijn de rechtspositie van predikanten tegen het licht te houden, zal ook de VKB, die in 2005 haar nota "Nogmaals: de dominee roeping of beroep" uitbracht, zich met dit onderwerp bezig gaan houden. Verder wordt besloten de heer P.J. Hoogendoorn uit

Hengelo OV te benoemen in de Beleidsvoorbereidende Commissie Mensen, terwijl het hoofdbestuur voorts besluit de heer mr. A. Rigters, die zich hiertoe bereid verklaart, voor een benoeming in het bestuur van de Stichting Stormbrand aan te bevelen.

Geld

De financiën van de VKB komen in december 2014 aan de orde. Meegedeeld wordt dat de jaarrekening 2013 van de Dienstenorganisatie van de Kerk door de Commissie Financiën en Fiscale Zaken van de VKB is bestudeerd. De commissie vindt het een heldere en duidelijke presentatie van de financiële ontwikkelingen van de landelijke kerkelijke organisatie van onze Kerk.

Voorts wordt meegedeeld dat de Kerk een brainstormsessie gaat houden en in 2015 hoopt te komen met een contourennota over hoe de Kerk er in 2025 zal uitzien.

Tenslotte wordt in dit verband meegedeeld dat de Kas voor de Predikantstraktementen over 2013 een overschot heeft van € 4,5 miljoen. De kleine synode besloot om voor 2015 hiervan circa € 1,7 aan de gemeenten te restitueren in de vorm van vermindering van de aanslag voor deze kas.

In het kader van de permanente educatie aan predikanten stelt het hoofdbestuur nog eens nadrukkelijk dat, ervan uitgaande dat dit een belangrijk element voor de toerusting van de predikant is, hieraan door alle daarvoor in aanmerking komende predikanten wordt deelgenomen. In het Georganiseerd Overleg Predikanten zal dit worden meegedeeld.

Nadat er door het hoofdbestuur over de prolongatie van de VKB-verzekeringen contacten zijn geweest met Donatus en Marsh-Mercer, is besloten de behartiging van ▶

De kracht in vellen offset.

Roto Smeets

Roto Smeets Grafiservices

Een bedrijf dat vecht voor de successen van zijn klanten. Of het nu gaat om vellen offset, pre-media, nabewerking, pre-distributie of distributie... Superstrong, sharp, safe & fast.

Grafiservices

T 030 - 282 28 22

T 040 - 250 50 00

www.rsgrafiservices.nl

de verzekeringsbelangen voor de komende twee jaar weer aan Marsh-Mercer toe te vertrouwen.

Organisatie

De secretaris bespreekt een notitie over de modernisering van de communicatie voor de VKB. Een voorstel hoe "Kerkbeheer" in de nabije toekomst wordt samengesteld en uitgegeven, zal in december 2014 ter bespreking en besluitvorming aan de orde komen.

Hij deelt mee dat nog in uitvoering zijn de projecten papierloos vergaderen, VKB academy en VKB forum. Deze projecten zullen in het nieuwe platform worden uitgewerkt zodra de drukte van de voorbereidingen voor Kerkbalans en de vernieuwingsactiviteiten van de website en de webshop achter de rug zijn. Op dit moment zijn er nog problemen met het inloggen, maar die moeten op korte termijn opgelost zijn.

In het kader van het moderniseren van het automatiseringsplatform is voortgang geboekt. Er is overgeschakeld naar een nieuw content management systeem (CMS) voor de website, de webshop is vernieuwd en verder is vanwege het nieuwe CMS ook de website van de VKB en die van Kerkbalans vernieuwd. Voorts is de boekhoudomgeving van Exact Globe naar Exact Online gemigreerd en worden voorbereidingen getroffen de Synergy applicaties over te brengen naar een ander systeem, zonder dat dit kostenconsequenties met zich brengt.

Het congres zal op 18 april 2015 weer in de ReeHorst in Ede worden gehouden. Komend jaar staat het thema "Geld" in de schijnwerpers. Er zal één hoofdinleiding zijn, waarbij wordt om gezien naar een spreker die bij uitstek deskundig is om over dit onderwerp te spreken en die onze leden zal aanspreken qua achtergrond. In de volgende vergadering wordt bekend wie dit zal zijn. Verder zullen weer workshops en een beurs georganiseerd worden en staan ook een Award en een partnerprogramma gepland.

Met betrekking tot het dit voorjaar gehouden symposium "Kansen voor kerken 2.0" deelt de vice-voorzitter mee dat na evaluatie geconcludeerd is om hieraan in het voorjaar van 2015 een vervolg te geven. De problematiek moet dan breder worden gezien dan alleen het werkveld van het college van kerkrentmeesters. Die moet integraal worden aangepakt. Het meest effectieve is dit te doen samen met de Dienstenorganisatie van onze Kerk. Het overleg hierover met de Dienstenorganisatie is gaande. Na een korte discussie wordt opgemerkt dat de VKB zich volledig moet inzetten om samen met de Dienstenorganisatie de gemeenten, onze leden, zo goed mogelijk te equiperen, zodat de juiste beslissingen kunnen worden genomen. Ook onze provinciale afdelingen krijgen hierin een belangrijke taak.

Voorts wordt naar aanleiding van het verslag van het besturenoverleg KKA/KKG en VKB van het afgelopen voorjaar opgemerkt dat de kwestie van de gebouwen een centrale plaats inneemt. Een dergelijk overleg wordt als een goede zaak beschouwd en krijgt zeker een vervolg.

Verder bespreekt het hoofdbestuur enkele onderwerpen voor het beraad met de afdelingen op 1 november a.s. Naast de eerder genoemde onderwerpen, w.o. de inleiding van de heer Rigters, worden genoemd: cursus kerkrentmeesters, de website VKB, het project OPG (Kerkbalans) en het nut van de onderlinge uitwisseling van informatie zoals de jaarverslagen. Hierna volgt een rapportage van activiteiten die in de komende weken vanuit de afdelingen worden georganiseerd. In "Kerkbeheer" van september en oktober is daarvan verslag gedaan.

Omdat de VKB haar statuten moet wijzigen als gevolg van inmiddels achterhaalde zaken, krijgt het hoofdbestuur de gelegenheid om op de laatste vergadering van 2014 eventuele voorstellen tot wijzigingen/aanvullingen in de bestaande statuten aan te brengen. Vervolgens worden deze voorstellen aan de algemene vergadering van 2015 ter vaststelling voorgelegd.

In het kader van 10 jaar VKB, wordt nagedacht over de vraag hoe de VKB zich het beste kan profileren. De voorzitter zal voor "Kerkbeheer" een artikel schrijven over 10 jaar VKB. Ook tijdens de jaarvergadering van 2015 zal hieraan aandacht worden besteed.

Tenslotte worden over de bureaubezetting enkele mededelingen gedaan. Door de aanstelling van mevr. Mirjam van der Elst, die als full time secretaresse in dienst is gekomen, is het hiaat dat ontstaan is door langdurige afwezigheid van haar zieke collega, geheel opgevuld.

hellemans
ENERGY CONSULTANCY

Energie voor Kerken

Bedankt voor uw deelname!

Ruim 3.500 kerken en kloosters hebben zich inmiddels aangesloten bij het inkoopcollectief Energie voor Kerken.

Dankzij uw deelname kopen we gezamenlijk voordelig groene energie in.

Greenchoice is voor 2015-2016 opnieuw gekozen als onze energieleverancier. Met Greenchoice kiest u niet alleen voor groen, maar ook voor een goede service. Greenchoice is namelijk uitgeroepen tot klantvriendelijkste energieleverancier!

Uw voordelen:

- Scherpe groene energie tarieven
- Uitstekende contractvoorwaarden
- Transparante dienstverlening
- Optimale persoonlijke service

Ook interesse?

U kunt maandelijks instappen in het collectief. Kijk voor meer informatie op www.energievoorkerken.nl of neem contact op met Sonja Boer van Hellemans Consultancy.

☎ 030 767 01 21
✉ boer@hellemansconsultancy.nl

Het collectief Energie voor Kerken is een initiatief van CIO-K in samenwerking met energie adviesbureau Hellemans Consultancy.

GREEN CHOICE

hellemans
ENERGY CONSULTANCY

Kansen voor de kerk die het moeilijk heeft

De kerk die het moeilijk heeft

Kerkrentmeesters kennen het probleem. De exploitatie van het kerkgebouw staat in geen verhouding tot het gebruik dat ervan wordt gemaakt. Sluiting dreigt. Maar wat levert het op? Natuurlijk, er komt weer wat geld in kas. Maar het levert ook veel verdriet op. Want ook al weten we, dat het Koninkrijk van God niet bestaat uit gebouwen, toch hebben veel mensen een geschiedenis met het gebouw: ze zijn er gedoopt, hun ouders zijn vanuit deze kerk begraven, hoeveel uur hebben ze op de zondagen niet in deze kerk het evangelie mogen horen? Ze hebben er hun eigen vertrouwde plaats. Sluiting van de kerk betekent in de praktijk dan ook altijd: afscheid van een aantal gemeenteleden. Eén + één is geen twee, maar hooguit anderhalf.

De gang naar de diaconie is snel gemaakt: welke kostenposten kunnen we ten laste van de diaconale middelen brengen? Het ouderenwerk, het jongerenwerk: we kunnen het snel bedenken. Laat de diaconie het maar betalen. Het is de valkuil van de snelle oplossing. Want er is zoveel nood in ons land en daarbuiten, dat het haast 'egoïstisch' is te noemen als een kerk op deze manier probeert overeind te blijven. Terecht dus dat diakenen niet meegaan in dergelijke constructies. Geld dat gegeven is om armen te

helpen, op te komen voor gerechtigheid, moet gebruikt worden voor dat doel. Punt uit.

De kerk die groeit

Gelukkig zijn er ook andere verhalen te vertellen. Verhalen bijvoorbeeld van migrantenkerken in Nederland die groeien. Volgens de kenners wonen er in ons land zo'n 800.000 migrantenchristenen. Eén van hun grootste problemen is het vinden van ruimte. Op een dag staan ze op de stoep bij de kerkrentmeesters. Wat is er mooier, dan dat je als kerk je ruimten kunt verhuren aan migrantenchristenen? Natuurlijk moeten er afspraken gemaakt

worden – en door het cultuurverschil kan dat best wel eens spannend zijn. Eén van die afspraken gaat over de huurprijs. Het is de verantwoordelijkheid van de kerkrentmeester om een maximale opbrengst te genereren uit de verhuur. Dat vergroot immers de kans dat het gebouw behouden kan worden! Terecht nemen ze hier dus hun verantwoordelijkheid als kerkrentmeesters.

Als voorzitter van de stichting SOFAK (Stichting Ondersteunings Fonds Allochtone Kerken) word ik regelmatig benaderd door migrantenkerken, die deze stichting om steun vragen. Dan blijkt dat ze honderden

Gebouwen

De heer De Wit, portefeuillehouder van de Commissie gebouwen en monumenten, deelt mee dat er een beperkte voortgang is in de beleidsprioriteiten. Gewezen wordt op het overleg met de DO waarbij tenslotte is afgesproken dat er geen stichting wordt opgericht naar het model van b.v. de Stichting Oude Groninger Kerken.

Gesuggereerd wordt een projectgroep op te richten om de zaken goed in kaart te brengen. De VKB is graag bereid om samen met de Dienstenorganisatie van de PKN

op basis van gelijkwaardigheid hierin mee te doen. Op 4 november a.s. is er een gesprek met het moderamen van de generale synode, waarbij o.a. zaken als relatie VKB en DO aan de orde zullen komen.

Nadat het uitspreken van een dankgebed door de secretaris, wordt de vergadering gesloten.

De heer Roseboom is secretaris van het hoofdbestuur van de VKB.

Volledige kerkelijke administraties

Reorganisaties (automatisering)
van kerkelijke administraties

Interim administrateur
kerkelijk bureau

Optimalisatie Kerkbalans

Scipio Online
LRP

TwinField

CashflowPro

Scannen / herkennen rekeningen

Tel: 06 21 83 73 95
info@stoutconsultancy.nl
www.stoutconsultancy.nl

euro's per maand aan huur moeten betalen aan Protestantse kerken en dat die last hen belemmert om te werken aan de opbouw van de gemeente. In feite zijn ze met niets anders bezig dan met het proberen om voldoende geld binnen te halen voor de volgende maand huur.

Helaas is SOFAK niet in staat om voor zoveel kerken de huur op te brengen. Gelukkig zijn er diaconieën - vaak vanuit kleinere plaatsen - die giften geven om het werk van SOFAK mogelijk te maken. Maar het gevaar voor SOFAK is, dat ze op deze manier meer bezig is met de ondersteuning van Protestantse kerken dan met steun aan de migrantenkerken. De steun die SOFAK geeft gaat immers rechtstreeks door naar de verhuurders.

Schrijnende situaties

Een aantal malen ben ik op bezoek geweest bij voorgangers van migrantenkerken. Eerlijk gezegd: ik ben geschrokken van de sobere situatie waarin deze mensen moeten leven. Eén voorganger vertelde me, dat de meeste van zijn gemeenteleden werkeloos zijn. Ze moeten rondkomen van een uitkering. Daarnaast zijn er een aantal illegalen in de gemeente, die helemaal niets kunnen bijdragen, die juist steun nodig hebben. Salaris voor de voorganger is er al helemaal niet. "Als we maar de huur kunnen betalen", vertelde één van hen mij. Maar zegt de Schrift niet, dat de 'arbeider zijn loon waard is'? Is het terecht dat deze voorgangers in armoede moeten leven midden in onze samenleving?

Diaconaal geld moet niet gebruikt worden voor het financieel steunen van de eigen kerkgemeenschap. Er is teveel nood in deze wereld, zodat we de middelen van de diaconie ook werkelijk diaconaal moeten inzetten. Maar hoe zou het zijn als diakenen en kerkrentmeesters, die een aanvraag krijgen van een migrantenkerk, in overleg treden met elkaar? Als de huur van een kerkruimte bijvoorbeeld € 400,00 per maand moet zijn, hoe zou het dan zijn als de diaconie die huur het eerste jaar op zich nam? En vervolgens de steun in vijf jaar zou afbouwen naar nul. Zodat de

Agenda voor kerkrentmeesters

November

17 november: afdeling Drenthe in Sleen. Onderwerpen zijn: vrijwilligersverzekeringen (Marsh Mercer) en ANBI (mr. J. Broekhuizen). Aanvang: 19.45 uur.

19 november: jaarvergadering afdeling Overijssel en Flevoland in Het Centrum, Constantijnstraat 7a te Nijverdal. De inleiding wordt verzorgd door ds. mr. J.C. Schaap. De vergadering begint om 20.00 uur.

20 november: afdeling Drenthe te Smilde in kerkelijk centrum Het Kompas, naast de Koepelkerk. Onderwerpen zijn: vrijwilligersverzekeringen (Marsh Mercer) en ANBI (mr. J. Broekhuizen). Aanvang: 19.45 uur.

25 november: najaarsbijeenkomst afdeling Utrecht. Inleiders: W. Vlieg, gemeenteadviseur kerkbeheer over ANBI handreikingen en R. Chr. Scheffers, accountmanager

buitendienst Stichting Kerkelijk Geldbeheer, regio Zuid en West. Bethelkerk, Burg. Norbruislaan 1, Utrecht. Aanvang: 19.45 uur.

26 november: regiobijeenkomst afdeling Groningen te Winsum. Inleider: Theo Trox, gemeenteadviseur kerkbeheer regio noord, over: Toezien door het Regionaal College voor de Behandeling van Beheerszaken (RCBB). Aanvang: 19.45 uur.

27 november: najaarsbijeenkomst afdeling Gelderland inde Ontmoetingskerk, Adm. Helfrichlaan 54 te Dieren. De inleiding wordt verzorgd door ds. mr. J.C. Schaap. De vergadering begint om 20.00 uur.

Januari 2015

18 januari – 1 februari 2015: actie Kerkbalans.

April 2015

18 april 2015: Ede, ReeHorst, jaarcongres en beurs VKB

migrantenkerk de tijd heeft om haar beperkte middelen in te zetten voor de opbouw van de gemeente. Lukt haar dat, dan moet in de loop van vijf jaar het mogelijk zijn om zelf de huur op te brengen.

Alleen winnaars

Op deze manier zijn er alleen maar 'winnaars': de diaconie heeft een prachtig steunproject, de kerkrentmeesters genereren extra inkomsten, de migrantenkerk heeft onderdak. Mensen worden op totaal andere manieren bereikt dan wij als kerk dat kunnen. Het evangelie wordt uitgedragen. De migrantenkerk krijgt meer ruimte om haar - vaak arme - gemeenteleden te ondersteunen.

Als extra geestelijke winst kan het ook goed zijn om voor dwarsverbanden te zorgen. Betrek de migranten bij kerkelijke activiteiten, laat ze –

een paar keer – meewerken aan de eigen erediensten. Want financieel zijn hun mogelijkheden vaak veel kleiner dan de onze, maar geestelijk zijn ze vaak veel sterker en kunnen wij veel van hen leren. Bouw daarom aan een 'partnerschap' van twee totaal verschillende gemeenten, die samen toch de ene Heer belijden.

Ds. Eschbach is verbonden aan de Stichting SOFAK (www.sofak.nl) te Rotterdam.

Tafel(s) - Stoelen - Kapstokken voor uw kerkzaal of bijgebouw?

Kijk voor modellen en prijzen:

www.kantinemeubilering.nl

Komt u bij ons kijken of komen wij naar U toe?
Tel. 0183-50 50 85

Duurzaam kerkbeheer in Naarden

Op 26 juni 2014 werd in de Grote Kerk van Naarden een regiobijeenkomst gehouden van de VBMK Vereniging van Beheerders van Monumentale Kerkgebouwen in Nederland (VBMK). Het onderwerp "Duurzaam kerkbeheer" stond die ochtend centraal. De locatie van deze bijeenkomst was een bewuste keuze. De Grote kerk van Naarden is namelijk met een duurzaamheidsproject gestart. Nico de Jong, functionaris van het Centraal Bureau van de VKB, voerde naar aanleiding hiervan bij deze gelegenheid het volgende gesprek met mevrouw Marlo Reeders, directeur van de Stichting Grote Kerk Naarden, voorzitter van het Grote Kerken Overleg en bestuurslid van de VBMK.

Hoe zijn het beheer en de exploitatie organisatorisch is geregeld? Wie is de eigenaar van het kerkgebouw? Het beheer en de exploitatie van het gebouw zijn in handen van de Stichting Grote Kerk Naarden. Deze in 1993 opgerichte stichting heeft het gebouw in erfpacht van de toenmalige Hervormde Gemeente Naarden. De erfpacht is voor onbepaalde tijd en kan eens in de

tien jaar worden opgezegd door één of beide partijen.

Kunt u iets zeggen over het multifunctionele gebruik van het kerkgebouw?

Zeker! Wij zijn heel trots dat het gebouw door zoveel verschillende partijen wordt gebruikt. Ten eerste huurt de Protestantse Gemeente Naarden het kerkgebouw van de stichting voor de erediensten. De oorspronkelijke functie van de kerk vormt dus nog steeds het kloppend hart. Voor een aantal belangrijke, meerdaagse evenementen (zoals bijvoorbeeld het Kunst- en Antiek Weekend eind januari) wijkt na goed overleg de kerkelijke gemeente op zondag uit naar een andere locatie in Naarden. Dit soort grote, meerdaagse evenementen draagt voor een belangrijk deel bij aan het onderhoud van ons monumentale kerkgebouw en daar plukken wij allen de vruchten van. Ons jaar is gevuld met concerten, tentoonstellingen, een lifestyle- en een kunstbeurs, maatschappelijke bijeenkomsten (zoals het uitreiken van Koninklijke Onderscheidingen en de 4-mei viering), huwelijksvoltrekkingen (ook voor de wet), recepties, etc.

Mevrouw M. Reeders

Om ons programma in goede banen te leiden, zijn veel mensen betrokken. Zonder een grote equipe vrijwilligers zou dat niet lukken.

Wat was de aanleiding om dit project te starten en was daarbij de focus al direct gericht op duurzaamheid?

Een paar jaar geleden werd een belangrijk restauratieproject afgerond: de ramen. Deze werden niet alleen hersteld, maar ook voorzien van dubbele (museale) beglazing. Daarmee werd een eerste stap gezet. De tweede stap betrof het vervangen van onze drie, versleten, grote verwarmingsketels. Door het installeren van zes kleine, hoogrendementsketels werd de tweede stap gemaakt. De tijd die deze twee projecten beslaat is precies de tijd waarin enerzijds de stookkosten steeds hoger werden, anderzijds de wereld om ons heen zich steeds meer ging inzetten voor duurzaamheid: zo werden monumenten voorzien van duurzame verlichting – zelfs in de kroonluchters – en werd het aanbod steeds gevarieerder. Bij ons kwam het vervolg dus eigenlijk als vanzelfsprekend. In onze lade lagen veel

“ Hoe krijg je in een prachtige kerk ook een prachtig geluid?

Akoestiek kerkgebouwen

het geluidBuro

www.geluidburo.nl | 088 681 88 20

Haarlem | Arnhem | Hannover

offertes, ook voor een ander soort kerkverwarming.

Welke stappen zijn bij dit project doorlopen?

Dat is niet zo eenvoudig uit te leggen, maar de eerste stappen waren wel de belangrijkste: er werd heel goed gekeken naar de mogelijkheden en beperkingen van het gebouw, de gebruikers, onze wensen. En vanaf het allereerste begin tot het einde is er gerekend.

Hoe verliep de financiering van het project. Kon u gebruik maken van subsidieregelingen?

Wij hadden een aantal offertes waaronder voor het verduurzamen van ons luchtbehandelingsysteem (de verwarming) en het gebouwbeheersysteem (het gebruik van de thermostaat). Dat ging om fikse bedragen. Door 'good housekeeping' hadden wij voor de verwarming van het gebouw wel een potje gespaard, maar niet genoeg om dit project te laten uitvoeren. In 2012 hebben wij een aanvraag bij de BankGiro Loterij gedaan onder de titel: Duurzame Elementen voor een Tijdloos Monument. Deze werd in 2013 gehonoreerd en zo konden wij

aan de slag. Het project bestaat overigens ook uit de installatie van tochtportalen en het aanpakken van de verlichting. Dat moet nog gebeuren.

Bent u uiteindelijk tevreden over het behaalde resultaat en zijn alle gestelde doelen behaald?

Het is nog te vroeg om deze vraag te beantwoorden – het stookseizoen is nog niet begonnen – maar ik kan wel zeggen dat ik reikhalzend uitkijk naar de komende winter. Wij hebben nu zo'n prachtig systeem en het idee dat dit gebouw geen energievreter meer is, doet mij deugd. In ons geval is er ook winst voor het monument: de luchtkwaliteit is verbeterd. Voor het houten, beschilderde tongewelf en de orgels is dat al winst.

Wat kunt u andere kerkbeheerders/ eigenaren aanraden die overwegen om een soortgelijk project te starten?

Ons project was wel erg groot en kostbaar – maar dat kunnen wij ons veroorloven omdat ons kerkgebouw intensief gebruikt wordt. Ik zou een ieder willen aanraden om sowieso te sparen. Als je financiële hulp zoekt,

is een eigen potje essentieel. Vraag bij de eigen gemeente of de provincie om hulp of advies, ook over subsidie, werk samen met andere kerken, stel een werkgroep samen. Laat een berekening maken en compartimenteer het project, prioriteer onderdelen en kijk welke werkzaamheden binnen handbereik liggen. Een goed artikel in de lokale pers over de plannen om te verduurzamen mag niet ontbreken. Goede sites om te bezoeken zijn: www.dumoprestatie.nl of www.groenekerken.nl, zo besluit mevrouw Marlo Reeders.

■ Kerk IJzendijke 400 jaar

De hervormde dorpskerk in het Zeeuwse IJzendijke bestaat 400 jaar. De gemeente vierde dat op 6 september jl. Dat gebeurde met een optreden van de regimentsfanfare Garde Grenadiers en Jagers, waarna amateurs de bouw van de kerk naspeelden. De officiële opening gebeurde 's avonds om 19.30 uur, aldus een bericht in het Reformatorisch Dagblad van 4 september jl.

Kerncijfers deelnemers Kerkbalans 2014

Op de persconferentie bij de start van de actie Kerkbalans 2014 op 9 januari 2014 werden kerncijfers gepubliceerd over de kerkgenootschappen die jaarlijks aan de actie Kerkbalans meedoen. Dit jaarlijkse overzicht werd samengesteld door het KASKI, het onderzoekscentrum religie en samenleving dat is verbonden aan de Radboud Universiteit in Nijmegen.

De vijf bij Kerkbalans samenwerkende kerkgenootschappen zijn:

- het Rooms-Katholieke Kerkgenootschap in Nederland,
- de Protestantse Kerk in Nederland,
- de Algemene Doopsgezinde Sociëteit,
- de Remonstrantse Broederschap,
- de Oud-Katholieke Kerk van Nederland.

De gepresenteerde cijfers geven in het kort weer hoe de kerken in de Nederlandse samenleving present zijn, met hun leden, bedienaren en gebouwen en organisaties. De gegevens laten voorts slechts dat deel van het kerkelijk godsdienstig leven zien dat betrokken is op belangrijke momenten in de levenscyclus van de mensen.

De dagelijkse kerkelijke praktijk van het kerkelijk vormingswerk in catechese, van de zorg voor elkaar in pastoraat, van de sociale zorg vanuit de kerken in diaconaat en van de grote variëteit in de liturgische beleving van het kerkelijk jaar komen in deze cijfers niet naar voren.

De gepresenteerde cijfers zijn opgegeven door de vijf kerkgenootschappen en geven de situatie weer voor het jaar 2012.

Waar precieze cijfers ontbreken, is een schatting gemaakt op basis van cijfers uit het verleden.

Leden

De bovengenoemde vijf kerkgenootschappen tellen volgens de eigen registratie tezamen bijna 5,8 miljoen leden. Dit is 35 pct. van de totale Nederlandse bevolking.

Parochies, gemeenten en kerken

De kerkgenootschappen tellen tezamen bijna 2.800 min of meer zelfstandige geloofsgemeenschappen, waarin de pastorale zorg vorm en inhoud krijgt. De 981 rooms-katholieke parochies (inclusief 33 gemeenschappen van migranten), de 1.623 protestantse gemeenten en de 183 geloofsgemeenschappen van de drie kleine kerkgenootschappen dragen de zorg voor het in stand houden van bijna 4.300 kerkgebouwen.

Priesters, predikanten en pastoraal werk(st)ers

In de kerkgenootschappen zijn eind 2012 bijna 4.000 mannen en vrouwen betaald en professioneel werkzaam in het pastoraat of hebben ter ondersteuning hiervan een functie.

Vrijwilligers

Niet onvermeld mag blijven de enorme ondersteuning die het professionele pastoraat en het 'kerkelijk bedrijf' krijgen van de honderdduizenden vrouwen en mannen, die zich op basis van vrijwilligheid inzetten voor het kerkelijk werk in de brede zin van het woord. Op grond van onderzoek en schattingen (van de kerken zelf) is hun aantal te stellen op ongeveer 420.000. Dit wil zeggen dat van de 5,8 miljoen als kerkelijk geregistreerde mensen 7 procent als vrijwilliger of vrijwilligster actief is in een parochie of gemeente.

Deelname aan het kerkelijk leven

In deze paragraaf wordt stilgestaan

bij enkele meer specifieke facetten van kerkelijke deelname.

Kerkgang

Ieder weekeinde c.q. iedere zondag verzamelen zich in de kerken van de vijf hier genoemde kerkgenootschappen circa 595.000 mensen. Van alle kerkleden bezoekt 10 procent op zaterdag of zondag een kerkdienst. Het aantal regelmatige kerkbezoekers dat minimaal eenmaal per maand naar de kerk gaat, is te schatten op 810.000, dat is ongeveer 14 procent van alle kerkleden en bijna 5 procent van de Nederlandse bevolking.

Doop(bediening)

Van de 176.000 kinderen die in 2012 in Nederland werden geboren, zijn er ruim 29.000 (bijna 17 procent) door de doop lid geworden van één van de kerkgenootschappen.

Vormsel/belijdenis

In de Rooms-Katholieke Kerk hebben in 2012 bijna 19.000 jongens en meisjes in de leeftijd van 12 à 13 jaar het sacrament van het vormsel ontvangen. In de Protestantse Kerk in Nederland hebben naar schatting bijna 5.000 mannen en vrouwen belijdenis van het geloof afgelegd.

Huwelijk

Van de 69.000 burgerlijk gesloten huwelijken tussen mannen en vrouwen in 2012 zijn er naar schatting ongeveer 8.200 kerkelijk ingezegend in één van de vijf betrokken kerkgenootschappen; dit is ongeveer 12 procent.

Uitvaart

Van de bijna 141.000 overledenen in Nederland in 2012 heeft naar schatting ruim 32 procent een kerkelijke uitvaart gehad in één van de vijf betrokken kerkgenootschappen. Het betrof ruim 45.000 kerkleden, aldus het overzicht van KASKI.

■ Veiling voor onderhoud hervormde kerk Numansdorp

Het kerkgebouw van de hervormde gemeente te Numansdorp is kortgeleden grootscheeps gerenoveerd, zo meldt "Het Kompas", een huis-aan-huis-blad in de Hoeksche Waard. Zowel de buitenkant van het gebouw als het interieur zijn grondig aangepakt, van elektra, verwarming, stucwerk tot vervanging van de vloer en kerkbanken. Een betere akoestiek en een comfortabeler kerkgang zijn het gevolg. Op vrijdag 3 oktober is er een veiling gehouden. Er zijn diverse interessante aanbiedingen verworven, die in veilingtaal kavels, worden genoemd. Aanbiedingen zijn: zelfgebakken taarten, een tuinbeurt, rondleidingen in bedrijven waaronder het Provinciehuis in Den Haag inclusief lunch, een biljartavondje, knipbeurt, verse biest en hulp bij belastingaangifte. Een bijbels Valentijnsdagontbijt behoort zelfs tot de mogelijkheden. Alle kavels en informatie over de veiling zijn te vinden op www.veilingnumansdorp.nl.

■ Op één locatie kerk houden in Goes

Kerk Magazine, een onafhankelijk facilitair vakblad voor kerken, van september meldt dat de Protestantse Gemeente Goes onlangs besloot om in de toekomst op één locatie kerk te houden. Nu zijn dat er nog drie: de Grote Kerk, de Oosterkerk en kerkgebouw De Hoogte in Goes-Zuid. In ieder gebouw bezoeken op zondagmorgen zo'n 130 mensen de kerkdienst. De gemeente wil meer beleven van het samen één zijn en meer saamhorigheid ervaren. Bovendien lopen de inkomsten en bezoekersaantallen terug. Om die reden start men eind dit jaar met gezamenlijke kerkdiensten.

Met Kerkbalans het jaar rond

November

Publiciteit

Naast de folder of brief, die gebruikt wordt om gemeenteleden te benaderen, is het ook gewenst om publicaties in het kerkblad te maken om gemeenteleden over het financiële reilen en zeilen te informeren. Om het kerkenwerk onder een bredere groep van de plaatselijke bevolking te brengen, is het aan te bevelen om in december aan de redactie van een streekblad een huis-aan-huiskrant een artikel te bieden waarin duidelijk wordt gemaakt wat de kerk voor de gemeenschap kan betekenen.

Belangrijk is om dit zoveel mogelijk in samenwerking met andere plaatselijke kerken te doen of met kerkelijke gemeenten in omliggende gemeenten. Vooral wanneer er een samenwerkingsverband van plaatselijke kerkelijke gemeenschappen of van regionale kerkgemeenschappen is, zullen veel redacties van huis-aan-huisbladen bereid zijn vóór de actieperiode ruimte in hun krant ter beschikking te stellen. Dit krijgt nog meer effect wanneer een welwillende journalist bereid is gevonden e.e.a. vakkundig te begeleiden.

Verder kan gedacht worden om de editie van het plaatselijk kerkblad dat net voor kerst verschijnt in het teken van de komende actie Kerkbalans te plaatsen, een z.g. Kerkbalansspecial. Niet met een relaas van cijfers, maar feiten waaruit blijkt waarom het belangrijk is dat gemeenteleden aan Kerkbalans geven.

Media

Daarnaast kan in sommige streken van het land gebruik worden gemaakt van regionale omroepen die veel nieuws brengen van de regio, w.o. ook een activiteit als Kerkbalans gerekend mag worden. Vaak is men bij het maken van een uitzending geïnteresseerd in kerngetallen. B.v. het aantal kerkleden in relatie tot het aantal inwoners, het aantal vrijwilligers dat in de gemeente werkzaam is, de werkzaamheden die zij verrichten. Maak ook eens vergelijkingen van deze kerngetallen met de jaren daarvoor. Hoe is de ontwikkeling? Wat zijn de gemiddelde opbrengsten per bijdrager? Wat is de opbrengst levend geld en hoe verhoudt zich dat tot de totale inkomsten?

Door dergelijk belangrijk cijfermateriaal over de kerkelijke betrokkenheid van de leden beschikbaar te stellen, zullen programmamakers gestimuleerd worden een goede uitzending te verzorgen.

Eigen website

Tenslotte is er de website van de kerkelijke gemeente waarin steeds meer gemeenten gaan beschikken. De praktijk wijst uit dat er altijd wel webmasters in de eigen gemeente bereid zijn om op zo professioneel mogelijke manier de kerkelijke website te verzorgen.

Nog te spaarzaam wordt gebruik gemaakt van de vele know-how die in veel gemeenten aanwezig is. Hierbij wordt niet alleen gedacht aan journalisten, maar ook aan mensen die maatschappelijk of professioneel op posities zitten die toegang geven tot de wereld van de publiciteit in de ruimste zin van het woord. De kerk heeft bij tal van mensen nog een grote goodwill. Ook bij diegenen die niet direct daadwerkelijk meelevend, maar toch welwillend en positief tegenover de kerk staan. Vaak zijn ze blij wanneer ze daadwerkelijk iets kunnen doen. Maak van deze kennis gebruik en benader deze mensen in elk geval tijdig.

Nieuws uit de provincies

R.M. Belder

Op 29 september jl. werd in gebouw 'De Voorhof' van de protestantse gemeente Oisterwijk de eerste van een serie van vier regiobijeenkomsten gehouden die georganiseerd werden door de afdelingen Noord-Brabant-West (NBW) en Oost-Noord-Brabant en Limburg (ONBL) van de VKB. Tijdens die bijeenkomsten werd voornamelijk gesproken over de nieuwe ANBI-regeling voor kerken per 1.1.2016 en de mogelijkheden om kerkelijke lokale stichtingen in het leven te roepen.

De avond in Oisterwijk werd geleid door de heer mr. J. Kos, voorzitter van de afdeling ONBL die een veertigtal kerkrentmeesters mocht verwelkomen. Hij opende de vergadering met het lezen van de eerste twee coupletten van Lied 971 en ging daarna voor in gebed.

Mededelingen

Daarna deelt hij mee dat de besturen van NBW en ONBL de intentie hebben uitgesproken om samen te gaan. Enerzijds is dit een gevolg van gebrek aan bestuursleden bij ONBL, maar anderzijds om elkaar te versterken. Want het is de bedoeling om het aantal regiobijeenkomsten uit te breiden, zoals dit seizoen gebeurt. Naast de bijeenkomst in Oisterwijk, zijn er bijeenkomsten in Geleen, Giessen en Oudenbosch. Het voorstel tot fusie is reeds goedgekeurd door de afdeling NBW, terwijl de afdeling ONBL dat op 12 november a.s. in Geleen zal doen. Verder is er het initiatief van het hoofdbestuur om in het kader van VKB-partners een inventarisatie te doen van de producten en diensten die colleges van kerkrentmeesters bij een aantal ondernemers afnemen en wat hun ervaringen daarmee zijn. Voorts wijst hij op het nieuwe proefmateriaal dat de vorige maand voor de actie Kerkbalans 2015 aan alle colleges van kerkrentmeesters is

Van links naar rechts: mr. J. Kos en zijn collega van de afdeling Noord-Brabant-West prof ir. M.J.L. Tiernego

verzonden. Hierbij is vooral de aandacht gevestigd op de bestaande groep bijdragers.

Tenslotte wijst de voorzitter van de afdeling NBW, prof. ir. M.J.L. Tiernego, die tevens voorzitter is van de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen van Zuidwest-Nederland, erop dat de provincie Noord-Brabant extra restauratiesubsidie van bijna € 3 miljoen voor het behoud van het religieus erfgoed beschikbaar stelt. Dit bedrag komt naast de subsidie voor herbestemming van kerkgebouwen.

ANBI ontwikkelingen

Hierna geeft hij het woord aan de heer Foort Groenleer, gemeenteadviseur kerkbeheer, die een presentatie geeft over de nieuwe ANBI die per 1.1.2014 is ingegaan, maar voor de kerken per 1.1.2016 van kracht wordt. Kerkgenootschappen die in het CIO (Interkerkelijk Contact in Overheidszaken) samenwerken hebben met elkaar afgesproken dat zij er naar streven dat per 1 januari 2015 de meeste zaken op orde zijn, zodat het laatste jaar voor afronding van bepaalde zaken kan worden gebruikt.

De heer Groenleer deelt mee dat de Protestantse Kerk in Nederland en al haar zelfstandige onderdelen

(gemeenten, diaconieën en classes) algemeen nut beogende instellingen zijn. Dat is vastgelegd in een z.g. groepsbeschikking ANBI. Belangrijkste voordeel van deze ANBI-status is dat giften, legaten en erfstellingen vrijgesteld zijn van schenk- en erfbelasting, teruggave van energiebelasting. Giften voor b.v. Kerkbalans komen voor de giftenaftrek bij de inkomstenbelasting in aanmerking en giften aan een culturele ANBI (multiplier) zijn voor 125 procent aftrekbaar. Voor ondernemingen geldt dat giften aan ANBI-instellingen als bedrijfskosten worden beschouwd en dat een gift aan een culturele instelling met ANBI voor 150 procent aftrekbaar is.

Tegenover deze voordelen staat dat moet worden voldaan aan een aantal voorwaarden. Hiertoe behoren ook nieuwe eisen ten aanzien van transparantie en toezicht. Uit het convenant dat de Protestantse Kerk in Nederland met de Belastingdienst heeft gesloten, blijkt o.a. dat:

- alle rechtspersonen die nu onder de groepsbeschikking vallen in een afzonderlijk ANBI-register worden opgenomen;
- daarbij wordt een z.g. RSIN-nummer vermeld en het websiteadres waarop de verplichte

De aanwezigen tijdens de regiobijeenkomst in Oisterwijk. Links vooraan de secretaris van de afdeling K. van Tilborg, naast hem de heren J. Buijs en F. Groenleer.

informatie te vinden is;

- de kerkgenootschappen aan de Belastingdienst een opgave verstrekken van alle rechtspersonen van het kerkgenootschap met vermelding van website-adressen en RSIN-nummers.

Online te raadplegen

De heer Groenleer deelt mee dat de volgende informatie online op de website te vinden moet zijn:

- naam van de gemeente, diaconie of classes;
- het RSIN-nummer of een fiscaal nummer;
- contactgegevens (voor kerkgenootschappen geldt dat volstaan kan worden met een postadres en dus geen namen van bestuurders met huisadressen vermelden);
- bestuurssamenstelling (dus omvang college van diakenen, college van kerkrentmeesters en kerkenraad);
- eigen beleidsplan;
- doelstelling (te vinden in de kerkorde);
- beloningsbeleid (kerkenraads- en collegeleden verrichten hun werkzaamheden pro deo)
- verslag van uitgevoerde activiteiten; en
- financiële verantwoording.

Op dit moment werkt de Kerk er aan om bovengenoemde punten in een model ANBI ter beschikking te stellen. Het streven is dat dit eind 2014 op de website van de Kerk te downloaden is.

Tenslotte wijst de heer Groenleer erop dat wanneer gemeenten zich niet hieraan houden de Belastingdienst in dat geval de ANBI-status kan intrekken en dat gelet op het gestelde in artikel 28 van ordinantie 11 van de kerkorde beheerders (hoofdelijk) aansprakelijk gesteld kunnen worden

(Kerkelijke) stichtingen

Na de pauze vertelt de heer Groenleer iets over mogelijkheden om plaatselijke stichtingen op te richten die zich met (een deel van) het beheer van kerkelijke gebouwen bezig houden. Steeds vaker worden kerkgebouwen gesloten of afgestoten. Men zoekt naar mogelijkheden om een kerkgebouw voor het dorp of de stad te behouden. Eigendom en beheer onderbrengen in een stichting is dan een mogelijkheid. Maar wat moet het voor een stichting zijn: een beheersstichting, een exploitatiestichting, hoe is de bestuurssamenstelling, wat zijn de kerkorderegels en moet het een ANBI-stichting zijn

De heer Groenleer wijst erop dat, voordat besloten wordt om tot een stichtingsvorm over te gaan, eerst bekeken moet worden wat de meerwaarde is om het kerkgebouw onder beheer van een stichting te stellen. Een stichting die zich als doel stelt gelden bijeen te brengen voor de instandhouding van dat gebouw, zal zich daarop gaan specialiseren

waardoor deze activiteiten een steun in de rug zijn voor de kerkrentmeesters.

Bepert de stichting haar activiteiten tot alleen kerkelijke doelen of gaat zij in de breedte aan de slag? Om het doel van de stichting te bereiken, is het vaak nodig dat taken en bevoegdheden worden overgedragen.

Belangrijk is verder wie de kar gaat trekken. Hiervoor zijn gemotiveerde vrijwilligers nodig. Belangrijk is ook de vraag onder ogen te zien of de stichting gelieerd is aan de kerkelijke gemeente of moet zij meer op afstand daarvan werken. Ook moet aan de continuïteit van het werk van de stichting worden gedacht.

De keuze die men heeft is: een kerkelijke stichting (volledige invloed van de kerkenraad), een gemengde stichting (beperkte invloed van de kerkenraad) en een particuliere stichting waarop de kerkenraad vrijwel geen enkele invloed heeft. De keuze is afhankelijk van de mate van het gebruik van het kerkgebouw voor de eigen kerkelijke gemeente. Is die (vrij) groot, dan verdient een kerkelijke stichting de voorkeur, zodat statuten, benoeming van bestuurders, vaststelling van de jaarrekening e.d., de goedkeuring van de kerkenraad behoeven. Wordt het kerkgebouw vrijwel nooit meer voor kerkelijke doeleinden gebruikt dan kan gedacht worden aan b.v. een

De orgelbank

De orgelbank van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer biedt plaatselijke gemeenten de mogelijkheid hun pijporgel te koop aan te bieden. Gedïnteresseerden kunnen specifieke informatie over de aangeboden orgels opvragen.

Afgelopen maand zijn er drie orgels uit het bestand verwijderd. Twee orgels van de Protestantse gemeente te Almere worden overgeplaatst naar België. Het Blankorgel uit Wilp verhuist naar de Dom in Schwerin (D). Momenteel zijn er in totaal nu 6 orgels in ons bestand opgenomen. Dit betreft instrumenten gebouwd door o.a. D.A. Flentrop, Pels en Van Leeuwen Orgelbouw, Leeflang Orgelbouw.

Voor gedetailleerde informatie over de orgelbank kunt u contact opnemen met: Centraal Bureau VKB, tel. (078) 639 36 63, e-mail n.dejong@kerkrentmeester.nl

particuliere stichting waarbij wellicht nog een bestuurslid van de kerk betrokken is.

Wanneer kerkordelijk voorgeschreven taken en bevoegdheden van beheerders aan een stichting worden overgedragen, dan dient dit de instemming te hebben van de kerkenraad en het RCBB (Regionaal College voor de Behandeling van Beheerszaken).

Het witte kerkje van Terheijden

Na deze uiteenzetting krijgt de heer J. Buijs, secretaris van de Stichting Vrienden van het Witte kerkje van de protestantse gemeente Terheijden, de gelegenheid om vanuit de praktijk te vertellen hoe een stichting waarover de heer Groenleer sprak, in de praktijk werkt. De opzet is het kerkgebouw in stand te houden en het college van kerkrentmeesters daarbij te ondersteunen. Dat is destijds gebeurd door de oprichting van de Stichting Vrienden van het Witte Kerkje Terheijden en die is nauw verbonden met de Stichting Exploitatie Witte Kerkje Terheijden.

De gevormde reserves voor onderhoud en restauratie zijn destijds van de protestantse gemeente overgedragen aan de laatstgenoemde stichting. Ook vraagt de stichting BRIM-subsidie aan en heeft zij die ook gekregen. De Stichting Exploitatie heeft er voor gezorgd dat er

burgerlijke huwelijken in het kerkje kunnen worden gesloten. Verder worden er uiteenlopende culturele programma's uitgevoerd. Het uitgangspunt is dat het primair een kerk is voor de protestantse gemeente Terheijden en dat daarnaast activiteiten worden ontplooid die passen in de visie van de kerkelijke gemeente.

Er is een bestuur van 10 personen, waarvan een deel behoort tot de protestantse gemeente. Er zijn ook bestuursleden die geen lid zijn van een kerkelijke gemeente of plaatselijke parochie. Dat typeert het in de breedte werken van een stichting die de protestantse gemeente Terheijden ondersteunt bij het beheer van dit kerkje en dit kerkje verder ter beschikking stelt voor activiteiten van geestelijke, culturele, sociale of maatschappelijke aard, zo besluit de heer Buijs zijn uiteenzetting.

Nadat diverse vragen aan de heren Groenleer en Buijs zijn beantwoord en na het gezamenlijk uitspreken van het Onze Vader, sluit voorzitter Kos deze bijeenkomst.

Voorlichtingsboekje "Ruimte"

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

RUIMTE

Leverbaar is het boekje "Ruimte" dat voor verschillende doeleinden geschikt is. In de eerste plaats kan het gebruikt worden voor de belijdeniscatechisanten om hun informatie te geven over de financiële behoefte van kerk en plaatselijke gemeente, over de bestuurlijke opbouw van de kerk, enz.

Verder is dit boekje uitermate geschikt om uit te reiken aan de vele vrijwilligers die zich voor de plaatselijke gemeente inzetten.

Tenslotte kan dit boekje op gemeenteevonden gebruikt worden om informatie te geven over de gehele organisatie van kerk en gemeente.

"Ruimte" is een fraai geïllustreerd boekje, dat informatie biedt die van belang is voor alle leden, die wat meer over kerk en gemeente dienen te weten.

De prijs voor dit boekje, dat sinds eind maart jl. in full color is uitgevoerd, bedraagt € 1,00 exclusief verzendkosten en BTW. Bestellen kan via de webshop door in te loggen op de website www.kerkrentmeester.nl, per e-mail aan j.zwep@kerkrentmeester.nl of per telefoon 078-63 93 664.

Voorlopige resultaten Kerkbalans 2014

Begin september 2014 bracht de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving (RPG) verslag uit van de actie Kerkbalans 2014, die van 12 tot 26 januari 2014 onder het motto "Wat is de kerk u/jou waard?" werd gehouden. In de editie van "Kerkbeheer" van oktober werd het eerste deel van dit verslag opgenomen. Nu volgt het tweede deel.

1. Methodiek, steekproef en respons

De RPG schrijft ieder jaar alle colleges van kerkrentmeesters (ruim 1600) aan met de vraag om een inlichtingenstaat inzake hun inkomsten van en activiteiten rond Kerkbalans in te vullen. Ook dit jaar was er de mogelijkheid om dit digitaal (online) te doen.

De netto respons (compleet ingevulde, bruikbare formulieren) was dit jaar 302 door colleges teruggestuurde enquêtes. Voor het onder-

deel "financiën van de protestantse gemeenten" konden de resultaten van 266 formulieren worden gehanteerd. De RPG is er dankbaar voor dat in deze drukke tijden met steeds minder beschikbare menskracht toch nog zoveel kerkrentmeesters de moeite nemen om deze voor het beleid van de Raad zo belangrijke informatie ter beschikking te stellen.

In een aantal gevallen worden resultaten geëxtrapoleerd naar

landelijke cijfers. De Protestantse Kerk beschikt namelijk over betrouwbare, zij het minder recente, gegevens over onder meer de inkomsten van de plaatselijke gemeenten.

In dit verslag worden alleen de belangrijkste resultaten van de enquête vermeld; meer informatie is te downloaden op de website van de VKB www.kerkrentmeester.nl. Waar nodig wordt daarnaar verwezen in de tekst van het verslag.

Tabel 1: Samenstelling inkomsten gemeenten								
Absoluut, in miljoenen €	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kerkbalans	190,2	192,0	193,7	194,2	192,9	189,0	183,9	179,7
Collecten en giften	45,4	44,9	43,7	43,5	43,9	44,2	NNB	NNB
Levend geld	235,6	236,9	237,3	237,7	236,8	233,3	NNB	NNB
Overig	41,0	45,0	46,2	40,3	41,0	42,0	NNB	NNB
Totaal	276,6	282,0	283,4	278,0	277,8	275,3	NNB	NNB
Als % van totaal	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kerkbalans	68,8%	68,1%	68,3%	69,9%	69,4%	68,7%		
Collecten en giften	16,4%	15,9%	15,4%	15,7%	15,8%	16,1%		
Levend geld	85,2%	84,0%	83,7%	85,5%	85,2%	84,7%		
Overig	14,8%	16,0%	16,3%	14,5%	14,8%	15,3%		
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Als % van levend geld	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kerkbalans	80,7%	81,0%	81,6%	81,7%	81,5%	81,0%		
Collecten en giften	19,3%	19,0%	18,4%	18,3%	18,5%	19,0%		
Levend geld	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%		
Overig	17,4%	19,0%	19,5%	16,9%	17,3%	18,0%		
Totaal	117,4%	119,0%	119,5%	116,9%	117,3%	118,0%		
Ontwikkeling t.o.v. vorig jaar	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kerkbalans		0,9%	0,9%	0,3%	-0,7%	-2,0%	-2,7%	-2,3%
Collecten en giften		-1,1%	-2,7%	-0,5%	1,0%	0,7%	NNB	NNB
Levend geld		0,6%	0,1%	0,2%	-0,4%	-1,5%	NNB	NNB
Overig		10,0%	2,5%	-12,8%	1,8%	2,5%	NNB	NNB
Totaal		2,0%	0,5%	-1,9%	-0,0%	-0,9%	NNB	NNB

2. Resultaten algemeen

De belangrijkste resultaten van de inlichtingenstaten van Kerkbalans 2014 zijn samengevat in tabel 1 (zie verder). Ervan uitgaande dat de ingezonden staten een representatief beeld geven van de landelijke cijfers kan het volgende worden gesteld:

De totale opbrengst van Kerkbalans 2014 van de gemeenten die zijn aangesloten bij de Protestantse Kerk in Nederland bedraagt € 179,7 mln., circa 2,3 pct. lager dan in 2013. In dit cijfer is al rekening gehouden met het fenomeen dat de uiteindelijke bijdragen meestal hoger zijn dan de toezeggingen (het verschil daartussen over 2012 bedroeg 1,5 pct.). Al enkele jaren is de opbrengst van Kerkbalans dalende, maar de daling kan minder sterk zijn dan vorig jaar; in 2013 was er vermoedelijk een daling met 2,7 pct. (de definitieve cijfers daarover van de Protestantse Kerk komen in december beschikbaar).

3. Achtergronden

Het totale ledental van de Protestantse Kerk (peildatum 1 januari) nam in 2013 met 2,9 pct. af; het aantal belijdende leden daalde met ▶

Tabel 2: Gegevens uit de inlichtingenstaten per regio

Gegevens per ACV	Gem. bijdrage 2013/bijdrager	Gem. toez. 2014/toezegger	Gem. bijdrage per lid 2013	Gem. toez. per lid 2014	% stijging toez. 2013-2014	bijdrage 2013 vs toezegging 2013
Friesland	€ 236	€ 233	€ 116	€ 107	-3,7%	1,1%
Gelderland	€ 206	€ 207	€ 94	€ 94	-1,6%	1,7%
Groningen-Drenthe	€ 216	€ 224	€ 116	€ 119	-3,9%	-2,7%
Noordbrabant-Limburg	€ 265	€ 270	€ 97	€ 99	0,7%	3,6%
Noord-Holland	€ 282	€ 285	€ 103	€ 99	-4,9%	1,9%
Overijssel-Flevoland	€ 200	€ 202	€ 95	€ 98	-0,8%	-0,2%
Utrecht	€ 286	€ 289	€ 130	€ 129	-2,3%	1,3%
Zeeland	€ 196	€ 197	€ 95	€ 93	-0,4%	4,2%
Zuid-Holland	€ 248	€ 250	€ 95	€ 93	-2,4%	3,0%
Totaal	€ 231	€ 233	€ 101	€ 100	-2,3%	1,5%

2,3 pct. De inkomstenontwikkeling loopt dus min of meer in de pas met de ontwikkeling van het aantal leden, ook dit jaar kan de RPG dus geen stijging van de bijdrage per lid rapporteren.

Het overlijden van (goed bijdragende) leden en de effecten van de crisis (deze werd bij veel mensen pas in 2013 echt voelbaar in de portemonnee) zijn ook dit jaar de belangrijkste redenen die worden genoemd voor de daling: respectievelijk 65 en 26 procent van de gemeenten noemt dit als (één van de) oorzaken. Sommige gemeenten geven ook aan dat relatief veel mensen nog geen toezegging durven te doen wegens hun onzekere financiële vooruitzichten.

Het aandeel gemeenten dat een daling van inkomsten signaleert is wat minder dan vorig jaar en bedraagt nu 66 procent; 8 procent van de gemeenten blijft +/- gelijk en 27 procent realiseert een stijging van inkomsten.

4. Gegevens per regio

De gegevens per regio (indeling volgens de Algemene Classicale Vergaderingen) zijn opgenomen in tabel 2. Zij kunnen door kerkrentmeesters worden gebruikt om hun eigen gegevens te vergelijken met de cijfers uit hun eigen regio (noot: wegens de soms beperkte steekproef betreft het hier indicatieve getallen, met name inzake de ontwikkelingen ten opzichte van vorig jaar, en in de kleinere regio's).

■ RCE: verdeling budget instandhoudingssubsidie 2014

In een publicatie van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed van 3 september 2014 wordt een totaaloverzicht gegeven van de budgetverdeling instandhoudingssubsidie 2014. Het budget voor de instandhoudingssubsidie is verdeeld over drie categorieën: gebouwde rijksmonumenten, groene rijksmonumenten en archeologische rijksmonumenten

Daarnaast is er een volgorde vastgesteld in de toekenning van de subsidie. Voorrang hebben aanvragen voor beschermde monumenten of zelfstandige onderdelen die deel uitmaken van een werelderfgoed (WE). Daarna krijgen aanvragen van professionele organisaties voor monumentenbehoud (POM) voorrang. Tenslotte komen overige aanvragen aan de beurt, voor zover er nog budget resteert. Dit restbudget wordt als volgt onderverdeeld:

- 75 procent van het restbudget voor aanvragen voor zover deze betrekking hebben op gebouwde objecten met een herbouwwaarde van minder dan € 8,3 miljoen, groene monumenten of archeologische monumenten met subsidiabele kosten van minder dan € 250.000,- en molens.
- 25 procent van het restbudget voor aanvragen voor zover deze betrekking hebben op gebouwde objecten met een herbouwwaarde van € 8,3 miljoen of meer, of groene monumenten en archeologische monumenten

met subsidiabele kosten van € 250.000 of meer.

Indien het budget ontoereikend is om alle aanvragen binnen een (voorrangs)groep te honoreren, dan komen de aanvragen met de laagste totale kosten in de meerjarenbegroting als eerste voor subsidie in aanmerking.

■ Bevingen veroorzaken 24 'gekneusde' kerken

Het Dagblad van het Noorden van 30 augustus jl. meldt dat er hard gewerkt wordt om de 'kneuzingen en blauwe plekken' die Groningse kerken door aardbevingen opliepen, weg te werken. Restauratiedeskundige de heer Jur Bekooy van de Stichting Oude Groningse Kerken zegt dat er van de 45 kerken die in het aardbevingsgebied liggen 24 schade hebben opgelopen. Acht kerken hebben al een renovatie achter de rug. De renovatie loopt in de papieren. Tonnen zijn er nodig om alleen al de aardbevingschade te herstellen en het gebouw zo te maken dat het zo bevingsbestendig mogelijk is. Het geld komt uit het aardbevingschadefonds. De schade varieert per kerk. In de ene kerk zitten kleine scheurtjes, terwijl andere monumenten behoorlijk grote scheuren in de gewelven hebben. Niet elke kerk wordt onmiddellijk opgeknapt. Als er geen gevaar voor de omgeving is en het is veilig om binnen te komen, wachten we liever. Want liever een goed en degelijk herstelprogramma dan snelle, misschien overhaaste, renovatie, aldus de heer Bekooy.

Restauratie kerkorgel in Heesselt

Een klein dorpje tussen Tiel en Zaltbommel met 400 inwoners en vier straten, gelegen aan een diepe lus van de Waal - dat is Heesselt. Het enige bijzondere van het dorp is nog het fraaie, goed onderhouden, neogotische kerkje met een Knipscheerorgel. Dit gebouw wordt slechts eenmaal per twee weken gebruikt voor de eredienst, de andere zondag is er dienst in het buurdorp Varik. Meestal wonen er uit beide dorpen samen nog 40 kerkgangers de dienst bij.

Een actieve kerkrentmeester, Ina Hakkert uit Heesselt, kon de gezamenlijke kerkenraad ervan overtuigen dat er, om het kerkgebouw te behouden, maatregelen genomen moesten worden om een gedeeltelijke herbesteding aan de kerk te geven, opdat de kerk weer een ontmoetingscentrum van het dorp zou worden.

Omdat het kerkje een authentiek Knipscheerorgel uit 1857 heeft, werd meteen aan orgelconcerten gedacht, maar daarvoor was de kwaliteit van het orgel onvoldoende. De blaasbalg en de windladen, bijvoorbeeld, hingen van plakband aan elkaar. Restaureren dus, maar daarvoor was geen budget beschikbaar.

Enthousiasme

De kerkrentmeester vroeg een aantal inwoners die niet kerkelijk betrokken waren, maar de kerk een warm hart toedragen, met haar zitting te nemen in een commissie. Die dorpelingen gingen vol enthousiasme aan de slag. Enkele commissieleden bezochten de Beursvloer Rivierenland, waar ondernemers en non-profit organisaties hun diensten uitwisselen zonder dat er geld aan te pas komt. Op die Beursvloer troffen ze een notaris die gratis een stichting voor hen oprichtte, ook een aannemer die adviseerde over de mogelijkheid van een sanitaire unit in de toren en een accountant die wilde helpen bij de financiële afwikkeling van een en ander.

Het gerestaureerde Knipscheerorgel te Heesselt

De vervolgstappen laten zich raden: uitgebreide bedelbrieven schrijven om geld binnen te halen. Om te beginnen bij de provincie Gelderland, die niet de restauratie subsidieerde, maar wel de verbouwing in de consistorie en de toren. Die verbouwing is nodig, want de commissie wil in de toekomst een palet aan activiteiten organiseren, passend bij het kerkgebouw. Tentoonstellingen, concerten, workshops, lezingen, koffiebijeenkomsten, verhuur van de ruimte voor bijvoorbeeld bijscholingscolleges van notarissen.

Ook de gemeente Neerijnen, waartoe Heesselt behoort, levert jaarlijks een bijdrage. De Rabobank West Betuwe droeg een flink steentje bij, evenals de kerkenraad van de protestantse gemeente Varik/Heesselt.

Verder zijn diverse fondsen aangeschreven. Voor navolgers zijn de contactgegevens bijgevoegd:

- Prins Bernhard Cultuurfonds, t.a.v. dhr. H. Dijkstra, h.dijkstra@cultuurfonds.nl
- Stichting tot behoud Nederlands orgel, t.a.v. orgelstichting@hetnet.nl

- Insinger Stichting, t.a.v. mw. J. Komin, 020 5215000, insinger.stichting@huizenmij.nl
- Maatschappij van Welstand, p/a Postbus 655, 3800 AR Amersfoort
- Orgelfonds Mooy, t.a.v. de heer dr. ir. C.M. Vos, De Welvaart 10, 7381 AJ Klarenbeek, 055 5050043, info@orgelfonds-mooy.nl
- Gravin van Bylandt Stichting, Wassenaarseweg 64, 2596 CJ Den Haag, info@bylandtstichting.nl

Specialistisch proces

Een kerkorgel restaureren is geen sinecure. Daar heb je specialisten voor nodig. Zeker als het een authentiek negentiende-eeuws Knipscheerorgel is, zoals in de kerk van Heesselt. Een rijksmonument. Om te beginnen moet de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, voorheen de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, erbij gehaald worden. Die dienst wijst een adviseur aan. In dit geval was dat Aart Bergwerff, deskundige op het gebied van kerkorgels. Hij stelde een rapport samen waarin staat wat er precies gebeuren moest.

Daarna zijn er offertes opgevraagd. Op advies van Rijksadviseur Bergwerff, kreeg Consultare in Hellouw de opdracht tot restauratie en alles wat daarbij hoort. Ook het schilderwerk en het vergulden van zo'n antiek orgel is specialistenwerk voor mensen met ervaring in cultureel erfgoed, daarvoor huurde aannemer Consultare Denny Bambacht uit Haafden respectievelijk Bren de Jongh uit Waardenburg in. Allemaal deskundigen uit de eigen gemeente, Neerijnen. Daarmee was de kous niet af, want tijdens de restauratie kwam de heer R. van Straten, namens de Rijksdienst, langs om te kijken of alles volgens het rapport van adviseur Bergwerff verliep. Hij was dik tevreden.

Al met al is in april met de restauratie van het orgel begonnen. Dat is een hele prestatie, want de kosten bedroegen een kleine € 45.000. Veel geld, maar toch een meevaller omdat de restaurateur, orgelbouwer Consultare uit Hellouw, een heel scherpe offerte had uitgebracht. Bovendien was het resultaat van alle bedelbrieven voldoende om de restauratie in gang te zetten.

Omroep Max en vieringen

Intussen had ook Omroep Max lucht gekregen van de plannen in Heesselt. Zij wilden graag opnamen maken van de restauratie van het orgel, maar dan moest het werk wel op 26 augustus voltooid zijn. Dat is gelukt. In september of oktober worden de opnamen uitgezonden in het programma Max Monumentaal. Mooie publiciteit voor het kleine dorpje Heesselt.

Op 30 augustus vond de feestelijk onthulling van het orgel plaats. Daarna was er een soort Uitmarkt op het pleintje voor de kerk. Daarmee geeft de Stichting alvast een voorproefje van wat de inwoners in het komende seizoen in de kerk kunnen verwachten.

Op zondag 31 augustus 10.00 uur vierde de kerkelijke gemeente met een feestelijke eredienst de inwijding van het gerestaureerde orgel met veel orgelmuziek en met medewerking van de cantorij, in de kerk van Heesselt uiteraard. De eigen predikant, mevrouw ds. M.

Cevaal-Erbrink, leidde deze dienst. Het thema was, hoe kan het ook anders, muziek! Daarna was er een koffie- en theeuurtje, waarbij ook leden van de Stichting Kerk Heesselt aanwezig waren, evenals tijdens de dienst.

Mevrouw Corrie Derksen is de auteur van het boekje "Varik en Heesselt van horen zeggen" en is actief in het bestuur van de Stichting Kerk Heesselt.

■ Protestantse gemeente Delft gevormd

Sinds 3 september 2014 is de Protestantse Gemeente te Delft een feit. Op die datum werd de notariële akte ondertekend, waarmee de Hervormde Gemeente te Delft en de Gereformeerde Kerk te Delft één verenigde gemeente binnen de Protestantse Kerk in Nederland werden. De ondertekening vond plaats tijdens een feestelijke bijeenkomst in de Oude Kerk, waarbij ook vele genodigden en gemeenteleden aanwezig waren.

In de afgelopen jaren is door velen hard gewerkt om deze fusie tot stand te laten komen. Toen in 2004 de landelijke hervormde en gereformeerde kerken fuseerden tot de Protestantse Kerk in Nederland, was men op Delfts niveau nog lang niet zo ver. Wel waren er twee wijkgemeenten al ver vóór de landelijke fusie "samen op weg" en in de jaren daarna ontstond ook een gezamenlijk plaatselijk kerkblad. In een reeks van gesprekken met en in de wijkgemeenten, wijkkerkenraden, met alle gemeenteleden en in werkgroepen kreeg de nieuwe gemeente in de loop der tijd gestalte en werd steeds meer duidelijk dat de samenwerking niet langer op zich kon laten wachten. Respect en begrip voor elkaars geloofsbeleving en het besef dat we elkaar nodig hebben en met elkaar één kerk zijn, vormen het fundament voor de eenwording, aldus een persbericht van de Protestantse gemeente Delft.

Aan de fusie doen alle Delftse hervormde en gereformeerde wijkgemeenten mee. De nieuwe

Protestantse Gemeente bestaat uit zes wijkgemeenten en twee wijkgemeenten van bijzondere aard (Vrijzinnig Hervormden en studentenpastoraat). De wijkgemeenten hebben elk hun eigen kleur, maar werken op verschillende terreinen ook nauw samen. De Protestantse Gemeente Delft wil op die manier ook duidelijk naar buiten toe optreden om zo present te zijn in de stad Delft en haar gezamenlijke missie uit te dragen.

■ Benefietconcertserie orgel Lutherse kerk Delft

De Lutherse kerk in Delft organiseert dit najaar een benefietconcertserie. Aanleiding is de 125e verjaardag van het orgel en het feit dat het kerkgebouw 250 jaar geleden aan de Lutheranen werd geschonken. De opbrengst van de serie van acht concerten komt ten goede aan de restauratie van het tweeklaviervan Oeckelenorgel uit 1889, waarmee de firma Reil uit Heerde na de zomer van 2015 moet starten. De restauratie, die in twee fasen verloopt, moet de speelaard en de klank van het instrument verbeteren, aldus een bericht in het Reformatorisch Dagblad van 16 augustus 2014.

■ Ruim € 1,3 miljoen voor restauratie Duitse kerken

De protestantse stichting tot behoud van historische kerkgebouwen in Duitsland (Kiba) heeft in 2013 meer dan € 1,3 miljoen bijgedragen aan restauratieprojecten. Het Reformatorisch Dagblad van 16 september meldt dit op basis van het jaaroverzicht 2013 van Kiba, die gedragen wordt door de Evangelische Kerk in Duitsland (EKD) en de evangelische landskerken.

In totaal ondersteunde Kiba vorig jaar 94 projecten. De meeste daarvan bevinden zich in het oostelijk deel van Duitsland. "Maar we zijn ook betrokken bij de restauratie van kerken in Baden-Württemberg, Beieren, Hamburg, Nedersaksen, het Saarland en Sleeswijk-Holstein", aldus Kiba-directeur Thomas Begrich. Hij noemt elke gerestaureerde kerk een 'teken van hoop'.

Geldwerving is gemeenteopbouw

R.M. Belder

Bestuurders van de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving (RPG) houden regelmatig op classicale vergaderingen lezingen over de plaatselijke geldwerving. Het gaat dan met name over de actie Kerkbalans, de rol die de kerkenraad inclusief die van de predikant daarbij heeft en het gebruik maken van nieuw instrumentarium zoals dat vrij recent in het kader van het Ondersteuning Plaatselijke Geldwerving (OPG) ontwikkeld is. Tijdens een vergadering van de classis Hilversum, die op 17 september 2014 in de Meentkerk te Huizen werd gehouden en door ruim 30 aanwezigen werd bijgewoond, hield de secretaris van de RPG, mr. Mathijs van Seventer, een lezing over dit onderwerp.

Toekomst gericht beleid

De heer Van Seventer, die ook voorzitter is van het college van kerkrentmeesters van de protestantse gemeente Rotterdam-Noordrand (7 wijken), betreft de aanwezigen direct bij het onderwerp door hen de vraag voor te leggen hoe het met Kerkbalans 2014 is gelopen. Dan blijkt dat dit weinig afwijkt van de landelijke tendens. Een paar gemeenten hebben een lichte stijging geconstateerd, de meeste gemeenten zijn gelijk gebleven en enkele gemeenten boekten een lichte daling en een paar gemeenten een grotere daling van circa 5 procent. De oorzaken van de daling zijn ook bekend, namelijk jaarlijks minder bijdragers die per jaar weliswaar méér geven, maar dat blijkt onvoldoende te zijn om hetzelfde nominale bedrag aan vrijwillige bijdragen bijeen te krijgen.

“Deze signalen geven aan dat men plaatselijk moet nadenken over de vraag hoe mijn gemeente er over 5 of 10 jaar uit gaat zien”, aldus de heer Van Seventer. Verder wijst hij er op dat in die gemeenten waar, naast

de predikant of kerkelijk werker, nog ander betaald personeel is, er ook gekeken kan worden of wanneer b.v. de koster met pensioen gaat, in het vervolg gebruik kan worden gemaakt van de diensten van een vrijwilliger. De traktementen en salarissen vormen in de gemeenten de grootste uitgavenpost (circa 60 pct.), terwijl ook de gebouwen (25 á 30 pct.) een belangrijke claim op het gemeente budget leggen. Wanneer de predikantsplaats vacant komt, is het moment gekomen om eens te bezien of deze full time dan wel parttime wordt ingevuld.

Maar om de gemeente in stand te houden, zodat zij haar taak kan uitvoeren, is het noodzakelijk dat alles in het werk wordt gesteld een optimale geldwerving te behouden, want dat is de ‘life line’ waar het om gaat. Geldwerving, dat een wezenlijk onderdeel is van gemeenteopbouw, is primair een aangelegenheid van de kerkenraad en niet, zoals maar al te vaak wordt verondersteld, van de kerkrentmeesters. Het is niet voor niets dat er in onze kerkorde (ord. 11) geregeld is dat de kerkenraad een beleidsplan, een jaarrekening en een begroting vaststelt.

Betrokkenheid predikant

De heer Van Seventer noemt in dit verband een bijeenkomst die hij een paar jaar geleden bijwoonde waar ds. Hans van Ark een inleiding hield over de missionaire gemeente. Daar is hem opgevallen dat, toen er over geldwerving werd gesproken, aanwezige predikanten daar moeite mee hadden. Heel merkwaardig want het doel van de geldwerving is niet de salariëring van de predikant, maar de voortgang van de evangelieverkondiging in de gemeenten waaraan zij verbonden zijn. Van de predikant wordt gevraagd gewoon voor zijn of haar zaak te staan, je werk goed te doen en vooral aandacht aan de pastorale zaken te besteden.

In gemeenten waar dit goed functioneert, waar sprake is van systematische contacten met gemeenteleden, ook in deze tijd van (kerkelijke) recessie, zijn de resultaten in positieve zin duidelijk merkbaar. Het gaat er immers om betrokkenheid van gemeenteleden voor het kerkenwerk te bevorderen. Vandaar dat ook terecht vaak gezegd wordt dat pastoraat en geldwerving hand in hand gaan. Kerkbalans is geen feestje van de kerkrentmeesters, maar van de gehele kerkenraad, inclusief de predikant. Het behoort een feest te zijn van de gehele gemeente!

De heer Van Seventer vraagt de aanwezige predikanten of de reactie die hij destijds waarnam, ook bij hen herkenbaar is. En dan blijkt dat ook zij aarzelingen hebben om over geld te praten. Met name bij jongere predikanten is er enige weerstand. Gesteld wordt dat vanuit de gereformeerde traditie geldwerving nooit zo’n belangrijk onderdeel was, want de offerbereidheid bij de gereformeerde kerkleden was groot. Maar nu is dat ook geheel anders. Het is geen vanzelfsprekendheid meer om voor de kerk te geven.

De vertegenwoordiger van een lutherse gemeente merkt op dat de gemeente in de jaren negentig er financieel slecht voor stond. Er is een beroep gedaan op lutherse synode die haar financieel geholpen heeft. Sinds enkele jaren heeft de gemeente een legaat van € 5 miljoen ontvangen, zodat zij nu financieel uit de zorgen is. Verder wordt opgemerkt dat het in sommige (wijk)gemeenten lastig is om vrijwilligers te vinden die de gemeenteleden bezoeken om de Kerkbalans brief of -folder persoonlijk te overhandigen en de antwoordenveloppe met de reactie op te halen. Een ander merkt op dat het erg nuttig is wanneer kerkrentmeesters in hun publicaties duidelijk laten ►

zien waarvoor het geld dat gevraagd wordt, bestemd is. Maar al te vaak zijn er misverstanden en worden zaken door elkaar gehaald. Een heldere presentatie in de vorm van een taartdiagram is hiervoor een goed middel.

Hernieuwde aanpak

De heer Van Severter wijst op mogelijkheden die een aantal jaren geleden bij Kerkbalans zijn uitgeprobeerd in het kader van verbreden (de randkerkelijken benaderen voor een verantwoorde bijdrage) en verdiepen (de groep trouwe gevers vragen een hogere bijdrage te geven). Verbreden is lastig gebleken, maar het verdiepen heeft goed gewerkt. En als vervolg daarop is vanuit de Dienstenorganisatie en de RPG in februari 2013 het projectteam Ondersteuning Plaatselijke Geldwerving (OPG) van start te gaan om vanuit het beleidsplan van de Dienstenorganisatie de plaatselijke gemeenten te ontzorgen.

De heer Nic Rijnbende, die zich hier enorm voor inzet, heeft vorig jaar met zijn team een pilot gehouden waaraan 108 gemeenten meededen en heeft een instrumentarium ontwikkeld dat in de wijkgemeenten kan worden toegepast. Veel aandacht wordt daarbij besteed aan de manier waarop gemeenteleden het beste kunnen worden benaderd, met een doelgroepenbeleid werken en gepersonifieerde brieven schrijven. De zg. nul-gevers (degenen die over een reeks van jaren geen bijdrage hebben gegeven) zijn in het afgelopen jaar niet benaderd. Er wordt in de RPG nagedacht over alternatieve methoden van geldwerving onder deze groep..

Andere mogelijkheden

Maar naast Kerkbalans zijn er nog andere mogelijkheden om gelden bijeen te krijgen. In het komende seizoen wordt er door het team van OPG via workshops o.a. aandacht besteed aan het maken van een eigen folder, het inzetten van sociale media en het organiseren van het startmoment en aandacht voor de periodieke gift.

Voorts zijn er de mogelijkheden om een beleid te ontwikkelen op het gebied van erfenissen en legaten en

Belangstelling voor plaatselijke geldwerving op classicale vergadering van Hilversum

niet te vergeten het oprichten van vriendenstichtingen voor het behoud van het lokale kerkgebouw. In die gemeenten waar dit goed wordt aangepakt, zijn veel inwoners die zich hierop aangesproken voelen en een royale bijdrage geven. Belangrijk is dit zodanig te organiseren dat transparant wordt gemaakt wat de jaarlijkse totale kosten van het kerkgebouw zijn en dat het bestuur van zo'n stichting een afspiegeling van deze dorpsgemeenschap is. Kortom: het palet van de actie

Kerkbalans is volledig vernieuwd. De Dienstenorganisatie en de RPG zetten zich in om de plaatselijke gemeenten nadrukkelijk in overweging te geven hiervan optimaal gebruik te maken en hen daarbij de vereiste ondersteuning te bieden.

"Het is daarom zeer de moeite waard deze hernieuwde aanpak van de plaatselijke geldwerving in uw gemeente toe te passen voor de instandhouding van uw eigen (wijk) gemeente", zo besluit de heer Van Severter zijn boeiende toespraak.

■ **Congres "Kerk en Staat in transitie"**

De wereld van en rondom religieuze instellingen verandert in snel tempo. Bestuurlijk ziet kerkelijk Nederland zich dan ook geplaatst voor grote uitdagingen en bedreigingen, maar er zijn ook kansen.

Op 25 november a.s. organiseert Instituten & Charitas een congres met als titel "Kerk en Staat in transitie". Programma onderdelen zijn o.a.:

- Maatschappelijke functie van het kerkgebouw?
Prof. dr. T.N.M. Schuyt, hoogleraar filantropie aan de Vrije Universiteit
- Workshop Crowdfunding: een alternatieve bron van inkomsten voor kerken?
J.A.A. van de Graaf, algemeen directeur Seeds en J. Hoogenboom MSc, vertegenwoordiger van de Domkerk
- Workshop ANBI: religieuze instellingen en transparantie
Mr. J.G.M. van Tilborg, Belastingdienst, team ANBI
- Kerk-zijn in een veranderende wereld
Ds. K. van den Broeke, preses van de synode van de Protestantse Kerk in Nederland

Het congres vindt plaats in het hoofdkantoor van ABN AMRO aan de Gustav Mahlerlaan 10 in Amsterdam-Zuid. Het congres begint om 12.00 uur en duurt tot 17.00 uur. Inschrijven kan via: www.abnamro.nl/nl/privatebanking/instituten-charitas/kerk-en-staat-in-transitie

40 Jaar Stichting Oude Gelderse Kerken

R.M. Belder

Op 27 juni 2014 werd in de Oude Calixtuskerk van de protestantse gemeente Groenlo het 40-jarig bestaan gevierd van de Stichting Oude Gelderse Kerken. De stichting werd op 27 november 1974 opgericht. Aan de wieg van de Stichting Oude Gelderse Kerken (SOGK) stond de provinciale kerkvoogdijcommissie van Gelderland van de Nederlandse Hervormde Kerk.

Zeven kerkgebouwen

Zoals bij elke erfgoedinstelling is het werk van de SOGK in vier taken te verdelen, namelijk verwerving, behoud en beheer, documentatie en een publiekstaak met educatie. Naast het adviseren was het verwerven in eigen bezit een vangnet, een middel tot behoud van een kerk. SOGK kreeg in die eerste periode zeven gebouwen in bezit: de dorpskerk in Leur Gld. (1976), de Oude Calixtuskerk Groenlo (1978), de Oude Sint-Victorkerk Batenburg (1978), de synagoge in Zutphen (1983), de Martinuskerk van Rijswijk Gld. (1989), de Maartenskerk van Etten Gld. (1996) en de Sint Lambertuskerk in Kerk-Avezaath (1999). Deze kerken waren aan restauratie toe en brachten daarvoor ook

Calixtuskerk Groenlo

middelen mee.

Een belangrijke rol was vanaf het begin weggelegd voor de Plaatselijke Commissies (PC's), want in elke plaats waar SOGK een kerk in het bezit kreeg, behartigt een PC, bestaande uit 4 tot 7 leden, de lokale belangen. Zij beheert het gebouw in de praktijk, adviseert en waarschuwt zo nodig SOGK, verzorgt het gebruik van een gebouw en organiseert ook evenementen om de exploitatie sluitend te krijgen.

De publiekstaak is een van de hoofdtaken van SOGK. Dat betreft communicatie met de donateurs, maar ook meer algemeen, om aandacht te geven aan het religieuze erfgoed. De voorlichting krijgt verder vorm door het verzorgen van publicaties en het organiseren van excursies.

Veranderingen

Veranderingen in de jaren negentig deden zich voor omdat het advieswerk dat vele vrijwilligers verrichten, steeds grotere vormen ging aannemen. Langzamerhand werd dit minder toen de Gelderse Monumentenwacht een groot deel van dat werk overnam. Ook de Stichting Behoud Kerkelijke Gebouwen van Gelderland verleent sinds 1995 steun bij onderhoud en restauraties van kerkelijke gebouwen. Geleidelijk aan groeide het besef dat aan enige professionalisering niet te ontkomen viel. Het beleid van de provincie Gelderland veranderde door meer erfgoedtaken te privatiseren.

Bij het 25-jarig jubileum in 1999 werd nog eens stil gestaan bij het nut van de SOGK. "Kerken zijn

■ Hervormd Giessenburg krijgt nieuw kerkelijk centrum

Het nieuwe kerkelijk centrum van de hervormde gemeente van Giessenburg krijgt het vooraanzicht van een boerderij uit de achttiende eeuw, zo meldt het Reformatorisch Dagblad van 11 september 2014. Begin september is de fundering gelegd. Het ontwerp is van Greiner van Goor Huijten, architecten uit Amsterdam.

Het oude kerkelijk centrum De Rank voldeed niet meer, ook al was het slechts 35 jaar oud. Er was niet genoeg ruimte voor o.a. het geven van catechisatie. In 2007 kreeg de kerkenraad de gelegenheid een kavel met boerderij naast de kerk te kopen. Het voorste deel van de kop-hals-rompboerderij wordt weer in de oude staat teruggebracht. Het tussenstuk wordt van glas, terwijl op de plaats van het achterste deel (de romp) nieuwbouw komt met een aantal zalen. Het gebouw moet voor de kerst overkapt zijn en het streven is dat het gebouw in de zomer van 2015 gereed is. De kosten bedragen € 1,2 miljoen, waarvan een groot gedeelte door giften en acties wordt opgebracht.

uitdrukking van het eigene van de vroegere bevolking, geven houvast aan het blijvende en het kenmerkende van die gemeenschap. Ze hebben een functie in het welzijn, zeker ook toeristisch. Juist in Gelderland waar het regionaal besef sterker is dan het provinciaal besef. Op Gelderland raakt een mens niet uitgekeken, op de oude Gelderse kerken ook niet", zo stelde voorzitter O.J. de Jong destijds.

In 2006 koos de provincie SOGK als toekomstige uitvoeringspartner van het provinciaal beleid inzake religieuze monumenten. Deze veelomvattende taak kon SOGK niet vervullen binnen de bestaande structuur. De stichting zou gaan professionaliseren en zich uiteindelijk omvormen tot een Stichting religieus Erfgoed in Gelderland. Dat sloot aan op de reeds bestaande ontwikkelingen binnen SOGK.

Samenwerken

In 2009 bood SOGK de mogelijkheid aan kerkelijke gemeenten dat die met SOGK samenwerken zonder dat SOGK het kerkgebouw overneemt. De Lutherse en Waalse kerk in Arnhem zijn dit verband aangegaan. In datzelfde jaar ging de H.-Antonius-van-Paduakerk van Kranenburg (bij Vorden) aan SOGK over. Twee jaar later volgden de kapel in Bronkhorst en vijf middeleeuwse torens in de gemeente Brockhorst (Vorden, Hengelo Gld., Hummelo, Hoog-Keppel en Drempt). De stichting heeft nog steeds de ambitie uit te groeien tot hét provinciale kenniscentrum voor gebouwd religieus erfgoed. Verdere professionalisering van de uitvoerende taken is daarvoor nodig. Ook is bezinning nodig op de vraag welke gebouwen er, vanuit historische en cultureel oogpunt bezien, in de provincie Gelderland echt toe doen.

Digitaal onderzoek over toekomst kerkgebouwen in Zeeland

Voormalig landgebouw te Zuidzande, dat nu restaurant is

In Zeeland komen van de driehonderd kerken er steeds meer leeg te staan. Alleen al de gemeente Sluis telt ongeveer veertig kerken. Dit roept vragen op over de toekomst van deze kerken. De SCEZ (Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland) is benieuwd naar de mening van de bevolking en roept deze op tot deelname aan een korte digitale enquête tussen 15 september en 3 oktober 2014, zo blijkt uit de website van SCEZ. In 2014-2015 werkt de SCEZ aan een groot project om religieus erfgoed te verbinden met de krimpoppave in de gemeente Sluis. Dit project 'Kerk, Krimp en Kans. Impuls voor West-Zeeuws-Vlaanderen' beoogt via diverse onderzoeken, activiteiten en business cases invulling te geven aan deze verbinding.

Als er kerken aan het gebruik onttrokken moeten worden, welke moeten dan te allen tijde behouden blijven en welke mogen eventueel verdwijnen? En als kerken een neven- of herbestemming krijgen, wat is acceptabel voor de bewoners van een stad of dorp? Mag een kerk alleen een culturele bestemming als een museum of bibliotheek krijgen, of zou er eventueel ook een supermarkt in mogen worden gevestigd? Of een restaurant of café? Deze en meer vragen zijn vervat in een

digitale enquête, die door de gemeente Sluis en de SCEZ is opgesteld.

De SCEZ riep iedereen die wilde meepraten over de toekomst van kerken in de gemeente Sluis op deel te nemen aan de digitale enquête en zijn mening te geven over dit actuele onderwerp. Dit kon van 15 september tot en met 3 oktober via www.kerk.zeepeil.nl. De uitslagen worden gepresenteerd tijdens twee debatavonden. Deze debatavonden zijn voor alle geïnteresseerden in de gemeente Sluis, de regio West-Zeeuws-Vlaanderen maar ook vanuit de provincie. Inwoners, kerkgangers, beleidsmedewerkers, architecten en projectontwikkelaars. De debatavonden zijn vrij toegankelijk voor iedereen die de leefbaarheid en de ontwikkelingen van West-Zeeuws-Vlaanderen een warm hart toedraagt.

De avonden werden gehouden op 27 oktober in Oostburg en op 29 oktober in Schoondijke.

'Kerk, Krimp en Kans. Impuls voor West-Zeeuws-Vlaanderen' is een pilotproject van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. De uitvoering is in handen van de Stichting Cultureel Erfgoed Zeeland in nauwe samenwerking met de gemeente Sluis en de provincie Zeeland.

Kent u de procedure bij ruiming van graven?

Regelmatig krijgt de VKB vragen voorgelegd over het beheer van kerkelijke begraafplaatsen. Vaak wordt verwezen naar het Vademecum Kerkelijke begraafplaatsen dat de VKB in 2010 uitgaf. Ook al is de informatie daarin te vinden, toch vinden kerkrentmeesters het plezierig om bepaalde zaken nog even met de VKB te verifiëren. Dat is verstandig, want ook daar is de VKB voor.

In deze publicatie wordt aandacht besteed aan de vraag hoe te werk te gaan bij ruiming van graven.

Als de ruimte op de begraafplaats krap begint te worden, kan het college van kerkrentmeesters overgaan tot het ruimen van een deel van de begraafplaats of van bepaalde graven. Wettelijk kan dat na verloop van tien jaar nadat voor het laatst in een graf een lijk is bijgezet. Gaat het evenwel om een particulier graf, dan kan ruiming alleen plaatsvinden met toestemming van rechthebbende. Ruiming gebeurt uitsluitend op last van de houder van de begraafplaats.

Wat is ruiming?

Ruiming van graven is het uit graven verwijderen van de overblijfselen van lijken en eventuele resten van kisten en andere omhulsels. Het doel van ruiming is om het graf vrij te maken voor nieuwe begravingen of om het graf op te heffen. De overblijfselen van de lijken worden op een begraafplaats ter aarde besteld in een anoniem verzamelgraf.

Waarom ruimen?

Zolang er begraafplaatsen bestaan, wordt er geruimd om plaats te maken voor het begraven van overledenen. Ruimen is echter bepaald geen dagelijkse gang van zaken op een begraafplaats. Vooral als een begraafplaats voldoende ruimte heeft, werd het ruimen van graven waarvan het grafrecht was verstreken, vaak uitgesteld. Doordat men jarenlang niet meer gewend was te ruimen, en soms ook bevreesd was voor de publieke opinie, werd dikwijls gekozen voor

uitbreiding van de begraafplaats, hetgeen gevolgen had voor de exploitatie van de begraafplaats. Immers, graven waarvan het grafrecht verstreken is, brengen geen geld meer op maar kosten permanent geld, ongeacht het feit of er nog een monument, grafsteen of ander gedenkteken op het graf ligt, omdat ze moeten worden onderhouden. Het zijn deze puur zakelijke factoren op grond waarvan colleges van kerkrentmeesters kunnen besluiten om tot ruiming van graven over te gaan. Toch laat de praktijk zien dat in veel kerkelijke gemeenten andere overwegingen, van immateriële aard, overheersen en dat men niet spoedig tot ruiming wenst over te gaan. Intussen wordt de laatste jaren echter vaker gehoord dat begraafplaatsen toch met ruimtegebrek te kampen krijgen, zodat ruiming in een aantal gevallen actueel wordt.

Wanneer mag men ruimen?

Graven mogen op grond van artikel 31 van de Wet op de lijkbezorging eerst dan worden geruimd nadat de wettelijke grafrusttermijn van 10 jaar is verstreken. Deze wettelijk voorgeschreven periode van grafrust geldt zowel voor algemene graven, als voor particuliere graven. Wanneer het een particulier graf betreft, is er toestemming van de rechthebbende nodig. Met diens toestemming kan, indien de laatste bijzetting meer dan 10 jaar geleden plaatsvond, het graf geruimd worden om het vervolgens weer opnieuw voor begravingen te

kunnen uitgeven. Zo kan het voorkomen dat de termijn van een particulier graf, dat voor 20 jaar is uitgegeven, door rechthebbende niet wordt verlengd. Het graf kan dan zonder diens toestemming worden geruimd, tenzij de laatste bijzetting korter dan tien jaar geleden plaatsvond. Daarnaast zijn er zaken als:

- wie beslist over ruiming;
- hoe mag er geruimd worden;
- ruimen met de hand en mechanisch ruimen; en
- publicatie over een voorgenomen ruiming.

Voor meer informatie over ruiming wordt verwezen naar de brochure die de Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen daarover uitgeeft, te weten: Handleiding opgraven en ruimen.

U kunt het ook allemaal vinden in het Vademecum van de VKB. Zijn er toch nog vragen, dan kunt u die ter beantwoording voorleggen aan de VKB, via e-mail: r.belder@kerkrentmeester.nl of per post: VKB, postbus 176, 3300 AD Dordrecht.

Werkkostenregeling verandert per 1 januari 2015

H.L. Roth

De werkkostenregeling (WKR) biedt ruimte om per 1 januari 2015 maximaal 1,2 pct. van uw totale fiscale loon in de vorm van een 'vrije ruimte' te besteden aan onbelaste vergoedingen en verstrekkingen voor uw werknemers. De laatste jaren was er al de mogelijkheid om de WKR toe te passen, maar per 1 januari komt aan het zogenoemde keuzeregime een einde. De regeling is dan voor elke werkgever van toepassing. Kerkelijke gemeenten zonder werknemers kunnen de rest van dit artikel voor kennisgeving aannemen. Er verandert niets in die situatie. De predikant telt niet mee als werknemer.

Veranderingen

Voor kerkelijke gemeenten met één of enkele werknemers zijn de veranderingen beperkt. Stel dat je als gemeente een koster in dienst hebt met een fiscaal loon van € 50.000, dan gaat het om een 'vrije ruimte' van € 600. Keuzemogelijkheden als jubileumgratificatie bij 12,5 jaar of de fietsregeling passen niet of nauwelijks in de vrije ruimte. Opties zijn dan: de reiskosten boven de 19 cent per kilometer; de EHBO-vergoeding; de BHV-vergoeding en mogelijk een telefoonkostenvergoeding. Wat niet in de arbeidsvoorwaardenregeling is opgenomen, maar mogelijk wel aan de orde kan zijn: de factuur voor een kerstpakket kan rechtstreeks in de 'vrije ruimte' worden geboekt (facturen inclusief BTW). Het vergt wel enig nadenken vooraf, want de inhoudingsplichtige moet één keer per jaar vaststellen of de vrije ruimte wordt overschreden. Over het meerdere boven de 'vrije ruimte' moet u een eindheffing van 80% betalen. Als de 'vrije ruimte' onvoldoende lijkt voor de hierboven genoemde opties kunt u er bijvoorbeeld voor kiezen om de BHV-vergoeding via het belastbare loon te laten lopen, of andere keuzen maken. De WKR kent naast de 'vrije ruimte' ook gerichte vrijstellingen en nihil waarderingen. Binnen de arbeidsvoorwaardenregeling van de Protestantse Kerk is er een aantal

gerichte vrijstellingen: 1) studiekosten/vakliteratuur voor het werk; 2) verhuiskosten; 3) reiskosten OV; 4) reiskosten met de auto tot en met 19 cent per kilometer; 5) woonwerkverkeer. Een nihil waardering is bijvoorbeeld de dienstkleding die aan voorwaarden voldoet.

Keuzemogelijkheden

De keuzemogelijkheden binnen de arbeidsvoorwaardenregeling van de Protestantse Kerk in Nederland beperken zich dan tot: 1) jubileumgratificatie; 2) de reiskosten boven de 19 cent per kilometer; 3) EHBO-vergoeding; 4) BHV-vergoeding; 5) telefoonkostenvergoeding; 6) vergoeding werkbril; 7) fietsregeling. Grotere kerkelijke werkgevers zullen in de regel de salarisadministratie uitbesteden. Het advies is dan ook om bijvoorbeeld het salarisbureau van KKA om een maatwerkadvies te vragen. Het bureau biedt dat aan op zijn website (waar ook informatie over de WKR staat). Een verstrekking van een mobiel of werkbril werkt anders door in de regeling dan het geven van een vergoeding, om maar wat te noemen. Daarnaast is het gewenst om in het grootboek aparte grootboekrekeningen aan te maken voor het boeken van posten onder 'vrije ruimte', gerichte vrijstellingen en nihil waarderingen. Dat vereenvoudigt controle en toets of de 'vrije ruimte' wordt overschreden. De vergoedingen en verstrekkingen voor de werknemers moeten ook niet gemengd worden geboekt met gemaakte kosten voor vrijwilligers. Verder is het van belang om werknemers te informeren als bepaalde vergoedingen anders worden uitgekeerd. In de meest recente circulaire arbeidsvoorwaarden medewerkers 2014-B van HRM van de Dienstenorganisatie staat bij Werkkostenregeling dat u de website in de gaten moet houden voor meer informatie (www.pkn.nl/arbeidsvoorwaarden). Op het moment van schrijven van dit artikel zijn de laatste details namelijk nog niet bekend.

De heer Roth is directeur van de VKB

■ Kerken richten Overijssels platform op

Het Friesch Dagblad van 18 september 2014 meldt dat vertegenwoordigers van plaatselijke raden van kerken in Overijssel onlangs samen een Platform van Kerken in Overijssel (PKO) hebben opgericht. Het platform dient als afstemmingspunt voor de diverse plaatselijke kerken en als gesprekspartner voor onder meer de provinciale overheid.

Er zijn in Overijssel enkele tientallen plaatselijke raden van kerken en platforms, waarin kerken samenwerken. Tot vijf jaar geleden ontmoeten ze elkaar in een provinciale Raad van Kerken. De kerken van het platform zullen elkaar in het PKO één of twee keer per jaar ontmoeten, ervaringen uitwisselen, en projecten oppakken waarin ze elkaar kunnen versterken.

Uit een inventarisatie van activiteiten blijkt dat diverse kerken het thema pelgrimage op de agenda hebben staan. Het platform wil verder werken aan gezamenlijke thema's en zal daartoe onder meer contact zoeken met de provinciale overheid. Een volgende bijeenkomst staat gepland voor mei volgend jaar in Zwolle.

■ Unieke video Nieuwe Kerk Delft

Medio september 2014 is de Protestantse Gemeente van Delft gestart met een promotiecampagne rond de Nieuwe Kerk van Delft, waarvoor een video gemaakt is. Tegelijkertijd is er een fotoactie gestart om mensen meer bewust te maken van de schoonheid van deze kerk. De hoofdprijs die aan de actie is verbonden is heel bijzonder: een diner op hoog niveau, namelijk een diner door een topkok bovenin de toren van de Nieuwe Kerk op ruim 100 meter hoogte.

Werken met vrijwilligers

Tijdens het VKB congres op 12 april 2014 hield mev. Lydia Struik-Bikker een inleiding over het werken met vrijwilligers. Lydia Struik is verbonden aan de afdeling P&O van de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland, met vrijwilligersbeleid in haar portefeuille. Haar werkterrein heeft vooral betrekking op vrijwilligers binnen de dienstenorganisatie. Daarnaast komen er bij de 'helpdesk arbeidsvoorwaarden' ook regelmatig vragen binnen met betrekking tot vrijwilligers in de plaatselijke gemeente. Zij is zelf ook vrijwilliger, onder andere als notuliste van verschillende vergaderingen en als leidinggevende van een kinderclub in haar eigen gemeente. Onderstaand verslag is van Bert van Rijssen.

Wat is een vrijwilliger?

Een lichaam is een eenheid die uit vele delen bestaat; ondanks hun veelheid vormen al die delen samen één lichaam (1 Korintiërs 12).

In een gemeente vind je onder de leden veel verschillende talenten. Doel van een goed vrijwilligersbeleid is om deze zo goed mogelijk in te zetten om met elkaar gemeente te zijn.

Een vrijwilliger in de kerk is iemand die zich beschikbaar stelt, vrijwillig, niet betaald. Vrijwillig is niet vrijblijvend, en van vrijwilligers wordt wel degelijk deskundigheid en professionaliteit verwacht. Het college van kerkrentmeesters dient zich op te stellen als werkgever, niet alleen van de betaalde krachten, maar ook van de vrijwilligers, ambtsdragere of niet.

Waarom wordt iemand vrijwilliger? Dat kan zijn omdat iemand zich geroepen voelt, uit plichtsbesef, gevraagd wordt (en geen nee kan zeggen). Ook (een belangrijk motief) worden mensen vrijwilliger met als doel om bewust hun talenten te willen inzetten voor het werk in de gemeente. Het is voor vrijwilligers belangrijk om af en toe stil te staan bij hun initiële motieven: "waarom deed ik het ook alweer?" (Mevr. Struik spreekt uit eigen ervaring, gaf clubleiding aan kinderen uit groep 6 en 7, soms heel intensief en tijdrovend, goed om dan weer te bedenken dat je het doet om kinderen wat van het geloof mee te geven, dat kinderen elkaar kunnen ontmoeten en vriendschappen opbouwen in de kerk).

In vrijwilligerswerk is een aantal

trends te zien:

- Vergrijzing en ontgroening (kans en bedreiging);
- Participatiesamenleving - vrijwilligerswerk wordt een maatschappelijke noodzaak;
- Kerkgangers zijn bovengemiddeld actief als vrijwilliger (ook buiten de kerk);
- Er is bij vrijwilligers eerder behoefte aan korte, afgebakende klussen dan aan meerjarige ambten;
- Vrijwilligerswerk wordt steeds meer gebruikt voor je persoonlijke ontwikkeling.

Visie en beleid

Wat is onze visie op gemeente zijn, in relatie tot God, tot elkaar, onze omgeving, wat vinden we belangrijk? Welke waarden horen daarbij? Welke activiteiten passen daarbij? Iedere gemeente zou haar eigen visie op vrijwilligersbeleid moeten ontwikkelen, met bovenstaande vragen als leidraad en de mogelijkheden van de gemeente als kader. Mevr. Struik citeert een praktijkvoorbeeld naar aanleiding van een JOP bijeenkomst: de betreffende gemeente had een visie op het jeugdwerk ontwikkeld met als missie "een veilige plek voor jeugd uit de eigen gemeente zijn", is op basis daarvan gestopt met het organiseren van brede meetings en zet nu vrijwilligers meer toegespitst op kleinere groepen in.

Werven van vrijwilligers

De ontwikkelde visie vormt de basis voor het benaderen van vrijwilligers: welke talenten worden voor welke taak gezocht? Aan (potentiële) vrijwilligers moet vervolgens

duidelijk worden gemaakt dat de taak belangrijk is (dus de uitdaging niet kleiner maken om de drempel te verlagen, maar juist het gevoel overbrengen van "ik doe iets wat er toe doet"). Geef duidelijkheid over de inhoud van de taak, het verwachte tijdsbeslag en het gezochte profiel. Bij een introductiegesprek is het raadzaam altijd door te vragen naar eventuele bezwaren; mensen zijn misschien ergens anders inzetbaar, of gerichte ondersteuning kan hen helpen een taak toch op te pakken en uit te voeren. Praktische hulpmiddelen bij het werven zijn bijvoorbeeld het inrichten van een vrijwilligersvacaturebank, of het uitzetten van een inventarisatieformulier (enquête wie wat wil doen). Een aanwezige kerkrentmeester geeft een voorbeeld van een bijna ondoenbaar project om een pastorie met veel kamers te verbouwen, waarvoor een gemeente uiteindelijk 135 vrijwilligers heeft kunnen mobiliseren en het project met 1/7 van de begrote kosten is uitgevoerd.

Begeleiden en motiveren

Afhankelijk van de taken en ervaring van de betreffende vrijwilliger is in ieder geval een goede inwerkperiode van belang. Tijdens uitvoering van de taken is aandacht voor de vrijwilliger nodig (vragen naar de voortgang, in het algemeen belangstelling tonen, en zorgen voor iemand om op terug te vallen indien nodig). Waar nodig zorgen voor toerusting van de vrijwilliger. Wat als het niet goed gaat? Vrijwillig is niet hetzelfde als vrijblijvend. Borg dit door aandacht te hebben voor het hele proces, het is niet

klaar na de werving:

- Begeleiden
- Aanspreken (vooraf, tussentijds)
- Afspraken maken
- Evalueren

Vrijwilligers die achteraf gezien bepaalde taken niet aan kunnen kunnen als je dit proces goed uitvoert zonder verlies aan motivatie worden ingezet op andere taken, die beter passen.

Ook kerkrentmeesters zijn vrijwilligers, die beroepskrachten moeten aansturen. De Protestantse Kerk biedt verschillende ondersteuningsmogelijkheden daarvoor, zoals een training gespreksvoering. Bij begeleiding moet je ook letten op de veiligheid van de vrijwilliger. En toon waardering voor zijn/haar werk, zet de vrijwilliger in het zonnetje! Organiseer bijvoorbeeld een vrijwilligersavond iedere twee jaar, met recreatieve invulling en een hapje en drankje op kosten van het college.

Wat als de vrijwilliger stopt?

- Neem op een goede manier afscheid;
- Bedank de vrijwilliger voor de getoonde inzet
- Vraag door over de redenen van stoppen, kan/wil iemand iets anders doen?
- Maak gebruik van leerpunten uit het exitgesprek.

Operationele zaken

Vrijwilligersvergoeding: het is mogelijk vrijwilligers een vergoeding te verstrekken, binnen de fiscale regels, van maximaal € 4,50 per uur, € 150 per maand of € 1.500 per jaar. Dit hoeft niet aan de belasting te worden opgegeven, wel is het raadzaam e.e.a. in een vrijwilligersovereenkomst vast te leggen (modellen zijn te downloaden van de website van de Protestantse Kerk of de VKB). Voor vrijwilligers-organisaties geldt een speciale regeling: er wordt uitgegaan van 5 uur per dienst inclusief voorbereidingstijd, dus € 22,50 per dienst. De vergoeding en de eventuele kostendeclaratie mogen samen niet boven de genoemde bedragen uitkomen.

Extra informatie

Kerkrentmeesters die meer kennis willen opdoen over vrijwilligersbe-

leid kunnen hiervoor terecht bij de volgende bronnen:

- Cursussen vrijwilligersbeleid van de Dienstenorganisatie.
- Het werkboek "werven, begeleiden, uitzwaaien" (verkrijgbaar via de webshop van de Protestantse Kerk in Nederland).
- Advies vanuit de afdeling P&O van de Protestantse Kerk en van gemeenteadviseurs.
- De websites van de Protestantse Kerk en de VKB.
- De website van de belastingdienst.

Discussie

Welk vergoedingsbeleid moet worden gevoerd, wanneer wel en wanneer niet vergoeden? Het algemene advies is om daarop in ieder geval beleid te maken en daarin consequent te zijn. Als je niet betaalde vergoedingen of onkosten-declaraties wilt aanmerken als gift (fiscaal aftrekbaar) moet:

- de gemeente moet daarin aantoonbaar beleid hebben waaruit blijkt dat er recht is op een vergoeding en deze ook uitbetaald kan worden (bedrag dat wordt geschonken + de activiteit waarop het betrekking heeft moet in de begroting en de beleidsplannen zijn opgenomen);
- de vrijwilliger zelf te mogelijkheid hebben om te beslissen er wel of niet vanaf te willen zien.

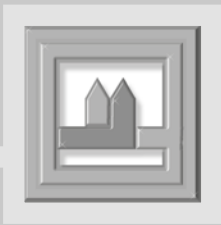
Veiligheid/Arbo: de Arbowet is niet van toepassing op vrijwilligers, wel is er natuurlijk zorgplicht. Verzekeringen: vrijwilligersverzekering kunnen vaak ook via burgerlijke gemeenten, vaak kosteloos, worden afgesloten. Informeer daar naar de mogelijkheden en voorwaarden.

■ Plaatselijke gemeenten krijgen geld terug

Dankzij een overschot van € 4,7 miljoen in de Centrale Kas Predikantstraktementen van onze Kerk krijgen veel gemeenten geld terug. Dat besloot de Kleine Synode tijdens de behandeling van de jaarrekening 2013 van de Centrale Kas Predikantstraktementen. Het eenmalige voordeel wordt in 2015 verrekend met de gemeenten.

Het overschot is ontstaan doordat gemeenten in 2013 meer traktementsgeld hebben afgedragen dan nodig was om de traktementen van de predikanten te betalen. De oorzaak hiervan is dat de traktementen zijn gekoppeld aan de ambtenarsalarissen. Omdat de overheid sinds 2012 de salarissen van de ambtenaren heeft bevroren, hoefden de begrote traktementsstijgingen niet uitbetaald te worden. Daarnaast waren er meevallende uitgaven voor wachtgeld en pensioenpremies. De Kleine Synode besloot van het overschot € 2 miljoen toe te voegen aan de algemene reserve en € 2,7 miljoen aan de gemeenten terug te geven. Dat betekent voor de gemeenten in 2015 een lagere bezettingsbijdrage

Met bezorgdheid reageerde de Kleine Synode op het bericht dat predikanten en kerkelijk werkers nog te weinig gebruik maken van de regeling voor Permanente Educatie die de kerk sinds 2012 kent. Directeur H. Feenstra: "Je zou misschien verwachten dat vooral de oudere predikanten het erbij laten zitten, maar dat blijkt helemaal niet zo te zijn: onder alle leeftijden is er te weinig participatie. We moeten bij predikanten en kerkelijk werkers aandringen: maak gebruik van je recht op permanente educatie! Velen uit het bedrijfsleven zouden jaloers zijn op zo'n mooie regeling. Als te weinig mensen er gebruik van maken, kunnen we het geld voor permanente educatie natuurlijk niet blijven reserveren". Aldus een publicatie uit het Kerkblad voor Hilversum van 27 september 2014.

Onderscheidingen van de VKB

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Reint Elling, Emmen wijkgemeente
Kapel, 55 jaar organist

R. Elling, Emmen

Sent Gorter, Joure, 70 jaar organist

S. Gorter, Joure

Martin Hof, Eben Haezer Klazienaveen-Nieuw Dordrecht, 42 jaar organist

Arend Koier, Neede, 70 jaar organist

Jan Ype Cornelis Blonk, Raamsdonk-Raamsdonkveer, 50 jaar organist

J.Y.C. Blonk, Raamsdonk- Raamsdonkveer

Alie Jantina Klazina Zwikker-Schiphorst, Ruinerwold, 50 jaar organist

A.J.K. Zwikker-Schiphorst, Ruinerwold

Gerard Hille Hendrik de Jongh, Waardenburg-Neerijnen, 50 jaar organist

G.H.H. de Jongh, Waardenburg-Neerijnen

GOUD

toegekend aan:

Dirk Brandhorst, Bleiswijk "Het Anker", 40 jaar kerkorganist

Aart Verhorst, Colijnsplaat, 40 jaar organist

A. Verhorst, Colijnsplaat

Hendrik Omvlee, Dedemsvaart, 40 jaar beheerder/koster en hulpkoster

Johanna Maria van Stam-Biemond, Kaag, 40 jaar organist

J.M. van Stam-Biemond, Kaag

Alex den Boer, Oud-Beijerland, 40 jaar organist

A. den Boer, Oud-Beijerland

Tjalling Roosjen, Soest wijkgemeente De Open Hof, 40 jaar cantor-organist

Jaap Kaasschieter, Terheijden-Wagenberg, 40 jaar organist

J.Kaasschieter, Terheijden-Wagenberg

Cornelis Dirk Romijn, Zuidwolde Dr, 44 jaar organist

C.D. Romijn, Zuidwolde Dr

ZILVER

toegekend aan:

Hermanus Johannes Geluk, Aerdenhout, 25 jaar koster

Geertje de Groot-Nijland, Beilen-Hijken-Hooghalen, 30 jaar serveerster Wilhelmina Zalencentrum

G. de Groot-Nijland, Beilen-Hijken-Hooghalen

Willem Frederik Bakker, Dinteloord-Steenbergen, 27 jaar archivaris en diverse kerkelijke functies

Pieter van der Schoor, Dinteloord-Steenbergen, 31 jaar financieel adviseur, opmaken begrotingen en archivaris

W.F. Bakker en P. van der Schoor, Dinteloord-Steenbergen

Wander Moes, Enschede Deta-Opstandingskerk, 33 jaar koster

Luitjen Jonkers, Gemert en Boekel, 25 jaar organist

Jurriena Hazelhoff-Sijpkens, Joure, 27 jaar medewerker kerkelijk bureau en kerkrentmeester

J. Hazelhoff-Sijpkens, Joure

Rein van Dijk, Kampen, 25 jaar koster

R. van Dijk, Kampen

Jans Jakob Kroon, Eben Haezer Klazienaveen-Nieuw Dordrecht, 27 jaar organist

Remco Robert Johan Künne, Lathum en Giesbeek, 26 jaar organist

R.R.J. Künne, Lathum en Giesbeek

Eillem Adriaan Heitink, Wijk bij Duurstede, 27 jaar diverse functies

Willem Dingeman Kaashoek, Wissenkerke-Geersdijk, bijna 29 jaar organist

Verdient er iemand in uw gemeente ook een onderscheiding?

Vraag nu het formulier aan via info@kerkrentmeester.nl of bel 078-6393666.

W.D. Kaashoek, Wissenkerke-Geersdijk

Hendrik Jacobus Janse, Wolphaartsdijk, 34 jaar diverse functies

H.J. Janse, Wolphaartsdijk

BRONS

toegekend aan:

Johan George Ravenek, Epe, Grote Kerk, 8 jaar ouderling-kerkrentmeester, administrateur kerkelijk bureau

J.G. Ravenek, Epe, Grote Kerk

Egberdina van Kampen-Duitman, Huizen, ruim 12 jaar administrateur

Albert Jan Wes, Neede, 17 jaar boekhouder en voorzitter-kerkrentmeester

Insignes van de

Protestantse Kerk in Nederland

ZILVER

toegekend aan:

Christina Pereboom-Visser, Marken, 26 jaar diverse functies

Aaltje Roos- de Groot, Marken, 26 jaar diverse functies

Gespecialiseerd in **restauratie** en **onderhoud** van uw **kerkgebouw**

Kijk voor referenties en meer info op www.denhoed.nl

■ RESTAURATIE ■ ONDERHOUD ■ NIEUWBOUW

in:
ur
klepel
klokken
minuten
wijzerpl
betrouw
renovatie
onderhoud
luidklokken
klokkenspele
torenuurwerk
ad

Nabben
klokkenservice
Velhorstweide 18
5709 MJ Helmond
Tel: +31 (0)6 55330003
web: www.klokkenservice.nl
e-mail: info@klokkenservice.nl

PARTNER VOOR UW:
LUIDKLOKKEN WIJZERPLATEN
TORENUURWERKEN KLOKKENSPELEN
VERGULDWERKEN ONDERHOUD EN ADVIES

Betrokken en Betrouwbaar

Pels & Van Leeuwen
ORGELBOUWERS SINDS 1903

NIEUWBOUW
RESTAURATIE
ONDERHOUD

Platinalaan 10
5234 GH 's-Hertogenbosch
Tel 073 641 29 51
Fax 073 642 50 55
www.pelsenvanleeuwen.nl
info@pelsenvanleeuwen.nl

KERKORGELBOUWERS

J.L. VAN DEN HEUVEL

vdheuvel.orgelbouw@wxs.nl <http://vandenheuvel-orgelbouw.nl>

Amstelwijckweg 44, 3316 BB DORDRECHT Tel. 078 6 17 95 40

dekkerdrukwerken

hortensiastraat 10, 8903 JN leeuwarden
telefoon: (058) 233 00 00 www.dekkerdrukwerken.nl
u kunt nu ook via onze website bestellen, zie "webdrukkerij"

VOORDELIGE COLLECTEBONNEN

1,00	1,25	1,50	2,00	2,50	5,00
1,00	COLLECTEBONNEN				5,00

**Alles wat voor uw kerkgebouw/
renovatie nodig is:**

- collectebussen, collectezakken + rekken
- liturgieborden, - doopvont
- avondmaalserviezen, linnen, tafels,
- kerkbanken, stoelen, kathedr, lezenaar, preekstoel, knielbanken.

MEUBELMAKERIJ

Louis Meijer

Correspondentie adres:

Nijhofflaan 134, 3906 ET Veenendaal

Showroom: Bobinestraat 1B, 3903 KE Veenendaal

Telefoon 0318-52 99 74, www.kerkinterieur.nl

RIDDER

LEIDEKKERS EN
KOPERSLAGERS

A SKINS FOR BUILDINGS COMPANY

DE SPECIALIST IN ONDERHOUD EN RESTAURATIE

Ook kunt u bij ons terecht voor een vrijblijvende begroting t.b.v. een subsidieaanvraag.

Vestiging Ridder Noord:
Marowijne 41
1689 AR Zwaag

Vestiging Ridder Zuid:
Dommelstraat 31
5347 JK Oss

ACADEMIEGEBOUW UTRECHT

WWW.RIDDERLEIDEKKERS.COM

INFO@SKINSFORBUILDINGS.COM

T +31 (0) 888 111 888

Dorpskerk Vaassen

Een **goede verstaanbaarheid** in de kerk is niet altijd eenvoudig te realiseren. Door een veelheid aan akoestische factoren is het nodig een professionele en ervaren partner in te schakelen.

Schaapsound is dé leverancier op het gebied van kerkgeluids-installaties, projectie en videoapparatuur en moderne oplossingen voor de kerktelefoon.

Niet alleen door jarenlange ervaring in honderden kerken, maar ook door ons specialisme in het zelf ontwikkelen van hoogwaardige, innovatieve producten. **Zo kunnen we optimaal inspelen op uw specifieke situatie.**

schaapsound

Kaartenmakerstraat 18
2984 CB **Ridderkerk**
0180-41 46 00

Baileystraat 2a,
8013 RV **Zwolle**
038-785 19 77

Mussenberg 7
6049 GZ **Roermond**
0475-33 69 44

www.schaapsound.nl
info@schaapsound.nl

Donatus

het vertrouwde verzekeringsloket van A tot Z

Voor kerken en kerkelijke gebouwen heeft Donatus een aantal specifieke verzekeringsproducten ontwikkeld. Ook voor kerkelijke werkers in loondienst en kerkelijke vrijwilligers heeft Donatus verzekeringen op maat. Bijvoorbeeld:

- + aansprakelijkheid en rechtsbijstand
- + auto/verkeersschade
- + CAR-verzekering
- + inboedel/inventaris
- + kerkgebouwen, pastorieën en woonhuizen
- + kostbaarheden
- + milieuschade
- + monumenten
- + ongevallen vrijwilligers
- + orgels
- + verenigingsgebouwen
- + ziekengeld
(loondoorbetaling bij ziekte)
- + ziektekosten/zorgverzekering

Graag informeren wij u nader. Bel ons gerust voor een informatiefolder of een afspraak. Ook kunt u via onze website vrijblijvend een offerte aanvragen.

Donatus

Dé kerken- en monumentenverzekeraar

www.donatus.nl tel. 073 - 5221700

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

BELANGENBEHARTIGING • DIENSTVERLENING • KENNIS INSTITUUT

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is de organisatie van beheerders in de Protestantse Kerk in Nederland. De VKB zorgt voor de belangenbehartiging en de dienstverlening voor haar leden.

Daarnaast is de Vereniging een kennisinstituut ten dienste van kerkrentmeesters en alle andere beheerders in de Kerk. De VKB beschikt daartoe over veel kennis en ervaring op het gebied van geldwerving, gebouwen en monumenten, beheer van begraafplaatsen, verzekeringen, enz.

De VKB weet wat er speelt in de kerk en in de wereld daar omheen. Zij weet wat kerkelijke gemeenten nodig hebben en zoekt daar betaalbare oplossingen voor. Protestantse gemeenten, Hervormde gemeenten, Gereformeerde kerken en Evangelisch-Lutherse gemeenten, maar ook externe relaties die binnen de doelstellingen van de Vereniging vallen, kunnen gebruik maken van de volgende diensten van de VKB:

- **MAATWERK IN VERZEKERINGEN:**
nu al ruim 6000 verzekeringen, ondergebracht bij Marsh/Mercer, voor WA, bestuurdersaansprakelijkheid, rechtsbijstand, ongevallen, fraude en beroving, vervanging van predikanten, zorg en inkomen, inkomensverzekeringen onder op maat gemaakte polisvoorwaarden en tegen uiterst scherpe premies.
- **STEUN BIJ GELDWERFING:**
al het materiaal voor de actie Kerkbalans, eigen folders en brochures voor uw gemeente, advies voor de plaatselijke geldwerving.
- **ADVIEZEN VOOR BEHEERDERS:**
over kerktorens, orgels en kerkverwarming, belastingwetgeving en beheer van kerkelijke begraafplaatsen.
- **PUBLICATIES:**
handleiding voor kerkrentmeesters, modellen voor plaatselijke regelingen, overeenkomsten en tarieven.
- **ONDSCHIEDINGEN VOOR VRIJWILLIGERS:**
draaginsignes en speldjes bij jubilea van kerkelijke medewerkers.

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

Centraal Bureau Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer
in de Protestantse Kerk in Nederland
Nicolaas Maessingel 271D, 3311 KS Dordrecht
Postadres: Postbus 176, 3300 AD Dordrecht.
Telefoon: 078 - 639 36 66, Fax: 078 - 631 59 49
E mail: info@kerkrentmeester.nl
Website : www.kerkrentmeester.nl